MEDEEA
PERSONAJELE
MEDEEA, *soţia* ***lui*** *Iuson*
DOICA *Medeii*
CREON, *regele Corintului*
IASON
CRAINICUL
CEI DOI FII *ai Medeii*
CORUL, *alcătuit din bărbaţi corintieni*
Soldaţii şi slugile lui Creon
Acţiunea se petrece la Corint, în faţa casei Medeîi
17*

ACTUL ÎNTÎI

SCENA I

MEDEEA • *(singură)*

Voi, zeii căsniciei, Lucina ', păzitoare A patului de nuntă ; tu, sfetnica lui Tiphys -, îmblânzitorul mării, cîrmaci pe nava-i nouă ; Stăpînitor năprasnic al mărilor afunde[3]; Titan[4], dăruitorul luminii-n univers ; Propice licărire a tainicelor jertfe,

[1] Alt nume al Iunonei (la greci, Hera), soţia[1] şi sora Iui lupiter. Sub numele de Lucina, ca ocrotea pe mame la naştere.

[2] Tiphys a fost pilotul navei argonauţilor. Iason, fiul lui Aeson, a organizat o expediţie spre Colhida, ţară îndepărtată (în Transcaucazia actuală), spre a aduce în Grecia lîna de aur a berbecului lui Hercnes, cerută de Pelias, regele din Iolcos. Pelias afirmase că va ceda conducerea cetăţii Iolcos lui Iason numai dacă îi va aduce lîna de aur, intrată în stăpînirea lui Aeetes, regele Colhidei, care o ţinea într-o dumbravă sfântă, păzită de un balaur. Iason a adunat pe toţi eroii Greciei şi a pornit cu ei pe corabia Argos (de unde numele do argonauţi dat corăbierilor). Cu ajutorul Medeii, fiica lui Aeetes, Iason a luat lîna sfîntă şi a fugit cu ea, însoţit de Medeea. Aici colhidiana se adresează zeiţei înţelepciunii şi meşteşugurilor, Pallas Atena, care-l învăţase pe Tipliys să conducă corabia argonauţilor.

[3] Neptun (la greci, Poseidon), zeul mărilor.

* Adică soarele, unul din titani, fiinţe mitice, uriaşe, copii ai Geei (Pământul) şi ai Cerului.

(flîecate ' cu trei trupuri ; aci invocaţi ca **imartori** Li **jurămînt** de lason, cei care **de** Medeea Pot fi **cnemaţi ~ ', tu, hăul** nemărginitei nopţi, Regat opus acelor din cer ; mani[3] **nenduraţi ; Pe trîsta-mpărăţie** stăpîn şi tu, stăpînă,
De-un zeu fidel răpită
glas cumplit vă strig !
Acum veniţi, zeiţe •'" **ce răzbunaţi** trădarea,
Cu plete răvăşite de şerpi întărîtaţi,
în inîini **însîngerate cu torţa-ngrozitoare,**
Veniţi la iei de ciunte precum odinioară
La nunta mea, şi moartea soţiei noi aduceţi,
Pieirea pentru socru [6] şi viţa lui regească.
Dar pentru soţ o soartă cu mult mai **rea** ca moartea.
Cetăţi necunoscute sărac să le colinde,
Proscris, cu spaima-n suflet, hulit şi tară vatră ;
Rîvnind să-i fiu iar soaţă, spre prag străin să tindă
Ca oaspete nevrednic ; şi cum nu ştiu rosti
Biestem mai greu, cu tatăl să-i semene copiii/
Cu mama lor asemeni. N.ăscută-i răzbunarea :
Eu ani copii. Zadarnic presai cu lacrimi vorbe.

a ' Zeiţa magiei, tenebrelor şi spectrelor, reprezentată plastic 'cu trei corpuri (i se spunea *dlua triformis).* Era adesea identificată cu Diana (la greci, Artemis), zeiţa fecioară a vînăiorii şi a lunii.

[s] Adică zeii tenebrelor, cei care populau imaginara împărăţie a lui Pluton, fratele lui Iuprter, stăpînul lumii subpămm**tene.** Ei ocroteau vrăjitoria, deprinsă de Medeea de la tatăl ei, Aeetes.

[s] Sufletele morţilor, consideraţi de romani ca divinităţi.

* Aici Medeea se referă la Pluton şi la soţia lui, Proset- piua, fiica lui Iupiter şi a zeiţei Ceres. Cu voia lui Iupiter, întunecatul Pluton a răpit-o şi a dus-o în infern. El nu şi-u părăsii soţia, aşa cum a procedat lason cu Medeea.

[5] Se referă la Furii (la greci, Erinii), zeiţe ale răzbunării, înspăimântătoare la înfăţişare.

[6] Crean.

Nu-mi voi lovi duşmanii ? Din **nutrii** smulg t-s'ţa nunţiii
Din cer — lumina. Soare, strămoşul spiţei mele',
Priveşti aceste fapte, văzut în carul tău, '
Brăzdînd pe căi **ştiute** văzduhul fără nori ?
Cum nu faci cale-ntoarsă, dînd înapoi lumina ?
Primeşte-mă în carul patern, să zbor prin slavă !
Dă-mi **hăţurile-n** mînă, părinte, şi mă lasă,
Cu frîiele-nroşite, focoşii cai să-nduplec : '
Corintul, ştînd la mijloc cu gemenele-i ţărmuri,
Să fie rugul care uneşte două mări ![s]
îmi mai rămine torţa de pin *' s-o port în fruntea

Alaiului **de** nuntă, şi după rugi de jertfă,
Să-nsîngerez altare cu viciime-nchinate.
In măruntaie află cărarea răzbunării.
De mai zvîcneşti aievea, o, inimă, păstrînd
Străvechea-ţi bărbăţie ; fugi, femeiasEă teamS,
Şi **mintos** înarmează-mi, sălbatice Caucaz ' !
Ororile văzute cîndva de Pont ■''' şi Phasis '',

^> * Aeetes, **tatăl** Medeii, era fiul Soarelui, despre care în mitologie **se** spunea **că** străbate văzduhul într-un car de **ioc.**

2 Corintul se află în istmul care leagă peninsula Pelopones de'restul Greciei, între Marea Egee şi Marea Ionică.

3 La nunţi se aprindeau torţe de pin. Ca la orice cereme-jiie, se aduceau jertfe bogate zeilor.

- 4 Colhida se afla la psalele lanţului munţilor Caucaz, per-T**sonifieat aici de Medeea.

" Se referă la uciderea lui Absyrtus, fratele Medeii, să-vîrşită de **lason** şi de însăşi Medeea, care, apoi, a ciopîxţit trupul celui ucis în bucăţi, pe care le-a aruncat **în** valurile Dunării. Colhidienii, porniţi în urmărirea ucigaşilor, s-au _^oprit să adune bucăţile din corpul lui Absyrtus, şi argonauţii iw scăpat cu fuga. Această crimă s-a făptuit în Delta Dunării, deci pe ţărmurile Mării Negre, numită în antichit.i-i: Pontul Emiii.

8 Phasis (actualmente Rion) era un fluviu din Colhi'Ja. I 8 ^* malurile sale furaseră lason şi Medeea lîna de aur din brava sacră.

Şi istmul[1] să le vadă. Neauzite, crude,
Cutremurînd pămîntul şi oerul sînt acelea
Ce gîndul meu frămîntă : răni, căsăpiri şi membre
Ciuntite, nengropate — înşir mărunte fleacuri :
Le-am făptuit ca fată ; durerea crească aprig :
Mai nemiloase fapte se cer acum, că-s mamă î
Mînsa- fie-ţi arma, fii gata să izbeşti
Cu furie [8] cumplită ! S-auzi la despărţire
Ce s-a vorbit la nuntă : cum vrei să-ţi laşi bărbatul ?
Cum l-ai urmat aicea ! Alungă-ţi şovăiala :
Prin crimă-ntemeiată, prin crimă surpă-ţi casa !

SCENA II

CORUL CORINTIENILOR

(intră cîntînd şi dansînd epitalamul[4] lui lason şi al Cremei)

La regeştile nunţi, binecuvîntători
Zei ai cerului şi zei ai genunii[5], sosiţi,
Cu poporul păstrînd datina sa pios.
*Către cel **care-n** mîini ţine un sceptru şi tună[6]*
Ducă-şi capul înalt taur cu albă spinare;
Juncă dalbă la trup, nencercatu de jug,
*Imblînzească apoi şi pe **Lucim,** însă*

1 Desigur istmul Corint.

s~s Iată deci puse în relief de autorul însuşi cele două pricini ale conflictului tragic : jnînia *(ira)* şi furia *(furor).* I

4 Kpitalamui, în grec. *epithalamos* (din *epi* = pe, asupra *şl thalamos* = pat nupţial), era un eîntec de nuntă, compus in cinstea mirilor.

s în afară de Neptun, mitologia situa în adîncurile marine *Â şi* alţi zei, care formau alaiul stăpînului mediului lichid.

6 Iupiter olimpianul, în puterea căruia se aflau fulgerele.

***Celei** ce ţine-n frîu **mîna** cruntă-a **lui** Marte%. La popoare-n război pacea le-aduce-n dar. Umple de bogăţii cornul belşugului, Jertfa gingaşă-i daţi, după blîndeţea ei. Tu, ce facle aprinzi la legiuitele nunţi[2], Cu prielnicul braţ beznele risipind, Toartă-ţi paşii aici, îngreuiaţi de vin, Trandafiri în cununi pune pe^thnpla ta! Stea[s] ce veşnic premergi ziua şi noaptea, tu Pentru îndrăgostifi mult prea încet sosind, CU de **rnidt** îşi doresc mame, nurori, la **fel,** Mai cur'md să-ţi reverşi strălucitoarea rază!*

Mult mai chipeşă e fecioara
*Decît fiicele tale, Cecrops *,*
*Sau acele ce-n piscul Tăyget**
Le trimite să se călească
Un oraş nepăzit de ziduri' .
*Decît cele ce-n **rîu** adnic[7]*
Sau în sacrul Alfeu [s] se scaldă.
Dacă vrea să-şi arate chipul

^ J Marto (la greci, Ares) era zeul războiului, reputat pen* tru cruzimea *şi* aroganţa sa. îinblînzitoarea ltii este Pacea.

a Corul invocă aici Hymenul, divinitate a căsătoriei (numit *şi* Hymeneu). ■

3 Luceafărul sau Vesper, stea a zeiţei Venus (în latineşte *itesper* înseamnă seară).

* Cecrops a fost legendarul întemeietor al cetăţii Atena. După mitologie, el a învăţat pe greci să lucreze ogoarele şi a domnit în peninsula Atica. Fiicele Iui Cecrops sînt, fireşte, femeile şi fetele din Atena.

5 Munte situat în apropiere de Sparta. Corul se referă aici la spartane, care practicau sporturile şi vînătoarea, întocmai ca şi

bărbaţii lor.
[e] Sparta (numită şi Lacedemona) nu era înzestrată cu ziduri de apărare, bizuinclu-so pe vitejia celebră a locuitorilor ci.
[7] Aonia era alt nume pentru Beoţia, regiune din centrul Greciei.
[8] Rîu care curgea în Pelopones, pe lingă Olimpia, locali* tatea unde se desfăşurau jocurile olimpice.
229
*Craiul esunian * întrece*
***Pe** feciorul crudului **fulger**[s],*
Cel ce ligrii în jug îi puse,
Sau pe zeul urnind trepiede,
Cu fecioara cea aspră frate,*
Biruindu-l pe Cantor ţi pe
*Polhtx, mai înzestrai **la** cest[f].*
Zei din cernii, să faceţi astfel:
***Ea să-iiireacă** soţiile,*
*FA **să-ntrea'că bărbaţii toţi.** Ea, de cum s-d ivii în fecioresc **citai,** Chipu-i dalb a-nirecut singur pe-al tuturora. Stinge ziua la fel stulele-aprinse-n cer, Se ascunde grăbit pilcul Pleiadelor"' Citul îşi schimbă în disc **Phoebe'** rotundu-i cor, Şi revarsă-mprejur împrumutatu-i nimb. Se roşeşte la fel neaua în purpura Tiriană[7], şi-n zori vede aidoma TXcmralul păstor pe-al dimineţii sol.*
[1] lasou, fiul lui Aeson.
[2] Bacehus (la greci, Dionysos), zeul viticulturii, fiu al lui" lupiter (zeul fulgerului) şi al Semelei, fiica regelui Tebei.
[3] Apolo sau Febus, zeul luminii, artelor şi poeziei, zeu! > oracolelor, profeţiei. în templu! său de la Delii, aşezată pe un. trepied, preoteasa Pitia prevestea viitorul, răspunzînd la întrebările muritorilor. Apolo era (ratele Dianei.
[4] Lupta cu cestul (lat. : *caeslusi* era un fel de pugilat, deosebit de periculos. Luptătorii boxau cu braţele înfăşurate într-o mănuşă foarte grea, alcătuită din fîşii din piele de bou, căptuşite cu bucăţi de plumb şi de fier. Tocmai o asemenea mănuşă se numea cest. Castor şi Pollux erau ,şi ei fiii lui lupiter (şi ai Ledei), Pollux fiind neîntrecut în lupta cu cestul.
[5] Pleiadele, cele şapte fiice ale lui Apolo şi ale nimfei Ple-ione ; au fost transformate într-o constelaţie.
> " Phoebe este luna ; Diana, zeiţa lunii, se numea şi Phoebe, ca soră a lui Phoebus (Febus)?"
[7] Oraşul Tyr (din Femeia) era renumit în ani-ichitat'* n>Mi fabricarea şi exportul unei anumite stofe de culoare stacojie.
226
*Din cumplitul cămin smuls de la fiica lui Pliasis[f]. Tu, bărbatul deprins să-mbrăţi^ezi mereu Silnic, inspăhnîntat. soaţa sălbatică, **Stfingi** ferice la piept eolianul" odor, Noua soaţă a ta, dată cu drag de-ai sui *, Pentru şagă şi **ţepi** iată prilejul bun. Hai, flăcăi, strigături ziceţi din orice colţ : Ca **să-ţi** rîzi de stăpîni rar ţi se-ngăduie !" Darnic şi **mîndru** fecior lui Lyaeus "' eu tirsui în mină. Vite că-i timpul s-aprindem **o** torţă **de** pin despicată: Flacăra sfîntă Iu scoate-o din degete înţepenite. Versul cel răutăcios, **fescennin,** să împroaşte cu glume, Facă mulţimile liaz, şi să meargă prin beznă tăcută Înstrăinata, urmînd **în** surghiun un bărbat de departe. '*
[1] Medeea, născută pe ţărmurile rîului Phasis. - Crcusa.
[3] lason se însurase de două ori : prima oară cu Medeea, fără voia socrului (Aeetes), şi a doua oară cu **Creusa, dată** lui **în** căsătorie de Creon.
[4] Aluzie la cupletele vesele, care se debitau pe la nunţile romane sub **forma** aşa-numitelor versuri iesccnnine. Se consideră că Seneca insera aici un anacronism voluntar, introdu-cînd într-o tragedie plasată în Grecia preistorică **obiceiuri** ale nunţilor ro.rtane şi reliefînd el însuşi încorporarea naraţiei legendare, moştenită din teatrul grec, în atmosfera şi în realităţile specific latine.
[5] Hymen — fiul lui Baccbus, numit şi Lyaeus. în greceşte ***lyein*** însemna a dezlega, iar Bacchus era adesea reprezentat cu o cunună de viţă-de-vie pe cap şi în mînă cu un tirs (toiag) împodobit cu iederă, , *m*

ACTUL AL DOILEA

SCENA I

MEDEEA, apoi DOICA M *E* D E E A
(încremenită de mâhnire în porticul din faţa casei, deodată tresare)
v^ai mie : auzit-am cîntarea lor de nuntă !
Abia de-mi cred eu însămi nenorocirea-mea.
Făeut-a Iason asta, lipsindu-mă de tată,
De ţară şi domnie, ea să mă părăsească
Printre străini ? Uitat-a de meritele mele,
Nu m-a văzut cura birui prin crimă focul, marea ?
Sau farmecele mele le crede isprăvite ?
în cumpănă, pierdută, delirul mă împinge
încolo şi încoace : cum pot să mă răzbun ?
O, de-ar avea un frate ! El are o soţie :
Să o străpung cu spada ! Dar asta mă răzbună ?
Oraşele pelasge ', cetăţile barbare [2]
De mai cunosc năprasnă ce mîna ta n-o ştie, .
Acum înfăptuieşte-o '. Chiar faptele te-ndeamnă
Şi-ţi vin în minte : furtul comorii renumite
A ţării [3] şi micuţul tovarăş ciopîrţit

Ds? spada-mi ticăloasă ♦, pus tatălui *in* cale,

[1]. Pelasgii sînt locuitorii legendari ai Greeie'l prehelenice ; prin orașe pelasge se înţelege însă aici chiar orașele grecești.

[2] Grecii numeau barbari pe toţi străinii ■: „Oricine nu e grec (şi nici roman, s-a adăugat ulterior) este barbar".

[3] Lîna de aur. ; , * Absyrtus.

Trup risipit pe valuri, şi Pelias * bătrînul
Fiert în cazan de-aramă : vărsai, nelegiuita,
Ades funestul sînge, dar n-am ucis din ură ;
M-a îndîrjit iubirea lipsită de noroc.
Dar Iason ce să facă naintea unui rege
Şi-a unei vreri străine ? Să-şi dezvelească pieptul
In faţa spadei ? Ură sălbatică, vorbește
Mai potolit! De poate, rămîie-n viaţă Iason,
Al meu oa-ntotdeauna ; de nu, trăiască totuşi,
Şi-n gînd să mă păstreze, pierind doar pentru mine.
De vină-i numai Creon, cu sceptrul său tiranic :
Mi-a dezbinat căminul, a smuls de lîngă mamă
Copiii ei, şi firul lcgînd fidel aceste
Zăloguri, el îl rupse : îl voi lovi, să-şi afle
Pedeapsa dreaptă. Fie morman de scrum palatu-i;
înalt vîrtej de flăcări se va zări la Capul
Malea [2], totdeauna de nave ocolit. .

DOICA

(ivindu-se din culise, unde a zăbovit, şovăitoare) Taci, te conjur, şi jalea ascunde-ţi-o în pieptul Mîlmit. Căci doar acela e-n stare să plătească Ce răbdător îndură, şi fără a crîcni, O rană grea : inocnirea ascunsă e cumplită ; ; Mîniile strigate pierd arma răzbunării.

[1] Pelias n-a vrut să cedeze lui Iason tronul ce i se cuvenea, după ce acesta i-a adus lîna de aur. Spre a se răzbuna, Me-. deea promise fiicelor lui Pelias că le va întineri tatăl dacă ele fii vor tăia în bucăţi şi-l vor arunca într-un cazan care fierbea. Desigur că ea nu şi-a respectat promisiunea după săvîrşirea paricidului neintenţionat

[8] Promontoriu în Pelopones, vestit pentru furtunile care "bîntuiau în preajma sa.

MEDEEA

O furie strunită şi-ascunsă e uşoară, Dar marea indignare nu-i pusă sub obroc. Vreau să lovesc !

DOICA

Oprește pornirea ta smintită, Copila mea : tăcerea cu greu te ocroteşte.

MEDEEA De tari se teme soarta, pe laşi îi copleşeşte.

DOICA

Curaju-i lăudabil allînd prilejul bun. MEDEEA Curajul nu se poate prilejul să nu-şi afle.

DO1C A Nenorocirii tale eu nu-i zăresc limanul.

MEDEEA Cei fără de speranţe nicicînd să nu dispere.

DOICA

Golhîda e departe, te-a părăsit şi soţul. Din vechea bogăţie tu nu mai ai nimic.

MEBEEA

Mi-a mai rămas Medeca : străvezi în ea pămîntul, Şi marea, fierul, focul, *şi* fulgerul, şi zeii '.

DOICA Dar ieme-te de rege !

MEDE EA Şi **tatăl** meu fu rege !

DOICA Nu le-nspăimîntă oastea-i ?

Muri-vei!

Vreau.

Fugi f

Medeea...

MEDEEA

Nu, chiar din lut 3e-a DOICA

MEDEEA DOICA [1]

MEDEEA

Fuga şi-acuina mi-o regret! DOICA

MEDEEA

Fi-voi!

DOICA Mamă tu eşti.

MEDEEA

Şi pentru cine ? DOICA Nu vrei să fugi ?

MEDEEA Fugi-voi, dar după răzbunare !

DOICA Te va urma pedeapsa !

MEDEEA O voi întîrzia.

creşte!

DOICA

Nu mai rosti zadarnic ameninţări nebune. Curajul frîngc-l : timpul supunere îţi cere.

VI ă sărăceşte soarta, dar nu şi de-ndrăzneală. La ghiontul cui scrîşneşte acum regeasca poartă ? E însuşi Creon, domnul trufaş peste pelasgi.

SCENA II

CUEOfJ, MEDEEA, DOICA Servitorii lui Oreon

CREON

Pe vinovata fiică a regelui Aeetes N-o poartă paşii încă din ţara mea afară ? Ea unelteşte : braţul i-l ştiu, şi viclenia. S-o cruţe, cine poate ? In siguranţă cine-i ? Mă pregăteam cu spada să curm această iazmă : M-a-nduplecat cu vorba doar ginerele meu. Eu viaţa-i las ; dar scape de dînsa ţara mea, Să plece-n siguranţă. Spre mine calcă mîndră, Cutezător încearcă de-aproape să-mi vorbească. Opriţi-o, sclavi, să-mi vie în preajmă, să m-atingă. Poruncă-i daţi să tacă. Să-nveţe la regeasca Voinţă să se plece măcar o dată. **Du-te** Și fugi departe, monstru spăimîntător, sălbatic !

MEDEEA

Ce crimă sau ce vină exilul mi-l aduce ? CREON

Nevinovata-ntreabă de ce e surghiunită **t**

UEDEEA Eşti jude ? Cercetează. Eşti despot ? Osîndeşte !

CREON

De-i drept, sau **strîrnb,** te pleacă la ordinul regesc.

MEDEEA Domnia strîmbă vreme prea lungă nu durează. * ■

CREON Mergi, plînge-te Colhidci !

MEDEEA Cu cel ce m-a răpit. [2]

CREON E cererea tîrzie : sentinţa-i pronunţată.

M E D E E A

Cînd judeci şi de faţă n-a fost .şi-a doua parte, Chiar de-i sentinţa dreaptă, se face nedreptate.[3]

CREON

Şi Pelias, ucisul, fu ascultat de tine ? Dai" fie : ai cuvîntul dreptatea să ţi-o aperi.

MEDEEA

Ce greu întorci un suflet, cuprins de-nverşunare, Din căile mîniei, şi cît e de regesc Po drumul tău să stărui cînd porţi cu fală sceptrul,

[1] Această observaţie a Medeii ilustrează concepţiile politice[1] ale lui Seneca: el accepta şi susţinea monarhia, dar pre-coniza mai ales un fel de despotism luminat — nutrit cu idei etice şi politice stoice — şi reproba ceea ce el numea tiranie, adică exercitarea crudă, samavolnică a puterii monarhice absolute.

[2] Iasori.

• In opusculul *Apocolocyntosis,* Seneca condamnă aspru obiceiul împăratului Claudiu de a judeca şi de a da sentinţe înainte de a fi audiat apărarea acuzatului.

Am învăţat la curtea din fostul meu palat. *
Deşi sînt copleşită de jalnica năpastă,
Proscrisă, rugătoare, lăsată şi lovită
Do toţi, avut-am faima de-a fi de neam regesc,
Mlădiţâ glorioasă din străbunicul Soare.
Tot ce stropeşte Phasis cu linele-i meandre,
întinderea ce-o lasă în urmă Pontul scitic[2],
Pe unde apa mării se îndulceşte-n mlaştini,
Cîmpii storcind de vlagă cohorte de-
Cu scuturi străjuite de-abruptul Thermodon[4] —
Acesta e pătnîntul ce-l stăpîneşte tata !
De neam ales, ferice, în straiele regeşti
Sclipeam pe-atuncea : mîna veneau să-mi ceară cei
Fetiţi de regi acuma. Destinul nestatornic
Din tron mă smulse lesne, zvîrlindu-mă-n exil.
Increde-te domniei cînd întîmplarea surpă
Puterea cea mai mare ! Toţi regii au un dar
Frumos, măreţ, pe care nu-i zi să li-l răpească [1]
Pe suferinzi s-ajute, să dea cămin acelor
Ce-i roagă. Doar atîta adus-am din Colinda :
Strălucitoarea floare, mîndrie a Eladei,

[1] Aluzie la trufia capetelor încoronate, binecunoscută lui Seneca în lunga sa carieră de curtean şi de om politic.

″ Marea Neagră, pe ţărmul nordic al căreia locuia seminţia nomadă sau seminomadă a sciţilor.

s Femei războinice localizate de legende în diferite re-A giuni, dar mai ales în cele locuite de sciţi si în Asia Mică. Se susţinea că ele descind din Marte şi diu nimfa (zeitate inferioară, locuitoare a pădurilor, munţilor şi izvoarelor) Har-monia. Ele trăiau necăsătorite şi se însoţeau cu bărbaţii numai incidental şi pentru o vreme foarte scurtă. Erau conduse de o regină. Deprindeau călăria, luptele eu arcul şi cu sabia încă di ti copilărie. De iniei îşi distrugeau unul din sîni, spre a fi libere în mişcări în timpul bătăliilor (în grec. *amazon* însemna fără sîn).

[4] Fluviu din Asia Mică. Pe ţărmurile lui se afirma că ar fi trăit amazoane.

Fruntaşii aheiinii *, zeieştile odrasle
Prin truda mea scăpate. Mi-l datoraţi pe-Orfeu -.S
Vrăjind prin cîntec stînca şi atrăgînd pădurea ;
Pe Castor şi pe Pollux, pe gemenii zeieşti ;
Pe fiii lui Boreas[3] şi pe Linctu[4], acela
Ce peste Pont distinge cu ochii totu-n zare ;
S-adaugi minienii[5]. Pentru fruntaşul cetei
Răsplată nu voi cere : nu-l drămuiesc de fel ;
Ai voştri sînt aceia, al meu e numai el.
Acuză--mă acuma şi vinile-mi sporeşte !
Mărturisesc : aceasta e unica mea crimă —-
Am readus pe Argo. Să-mi fi păstrat .şi tatăl,
Şi cinstea mea de fată : cu stîlpii ei pierea
Pelasgiana ţară, şi ginerele tău
Cădea răpus de focul vărsat pe nări de tauri.[e]
Oricare va fi soarta ce cauza mi-apasă,
Nu-mi reproşez salvarea regescului tezaur,
Iar unica răsplată a-ntregii mele vine
E-n mîna ta. De-ţi place, condamnă acuzata,
Dar pricina redă-i-o. Sînt vinovată, Creon :
seminţie greacă, aici denumire:
[1] De la ahei — pentru greci.
[/] Cîntăreţ pomenit în mitologie, celebru pentru ir,. Participase la expediţia argonauţilor şi deci fusc-si;
unnătoa
ăi, O
renumit
localitatea beoţi
urgia lui Aeetes de către Medeoa, împreună un ceilah însoţitori ai lui lasou, menţionaţi în verşi
[3] Boreas era zeul .vuiturilor clin nord. Fiii Zethes, au participat la expediţia argonauţilor.
[4] Prieten al dioscurilor (Castor şi Pollux), V vederea sa pătrunzătoare.
[3] Adică argonauţii, plecaţi din menos, situată pe un fluviu numit Minyius.
[0] După sosirea sa în Colinda, lason primise ordin Aeetes să are cîmpul lui Marte cu doi tauri cu botur: de foc, înjugaţi la plug- Ajuns pe cîmpul lui Marte, a fost atacat de taurii ieşiţi dintr-o peşteră, dar, înam vrăjile Medeii, i-a înfrînt şi i-a pus în jug. Apoi a st dinţi de bala-ur, din care au răsărit războinici în x£i-lucitoare, pe care el i-a ucis în luptă.
TU
] isori
at ca
ruinat
- tră-
18*

Ştiai prea bine asta cînd ţi-am atins genunchii, Cerînd să-rrtinzi asupră-mi ocrotitorul braţ. Nenorocirii mele îi cer din nou azil, Cel mai modest refugiu : un colţ mai depărtat Din ţara ta m-ascundă, de vrei să las cetatea !
CREON
Că nu-s eu cel ce poartă cu silnicie sceptrul Şi calcă în picioare, trufaş, pe cei sărmani, Arh dovedit, îmi pare, nu fără strălucire, Cînd ginere alos-am un exilat pîndit De griji şi de primejdii, căci vrea să-l pedepsească Şi să-l răpuie craiul Tesaliei, Acast *. Pe tatăl său şi-l plînge, bătrîn lipsit de vlagă Şi copleşit de vîrstă, ucis şi ciopîrţit Prin cursa ta vicleană, momind la-nfăptuirea Nelegiuirii crude pioasele surori. Dă-ţi cauza deoparte, şi Iason e în stare Pe-a sa să şi-o cîştige : nevinovat el însuşi, Nu s-a pătat cu sînge, spre spadă n-a-ntins mma, Păstrîndu-se departe de cîrdăşia ta. Tu, carc-ai pus la cale barbarele omoruri. Femeie fără milă în stare dc-orice crimă, Cu fire bărbătească şi fără de ruşine, Regatul părăseşte-mi, ia-ţi leacurile tale Ucigătoare, cruţă-mi de teama ta supuşii Şi-n alt pămînt stîrneşte mîniile zeieşti!
M E D E E A
Mă-mpingi la pribegie ? Corabia adu-mi-o, Mai dă-nii şi-nsoţitorul : vrei singură să plec ? Nu singură venit-am ! Te temi cumva de lupte ? Pe amîndoi ne-alungă. Din vinovaţi, pe unul
[1] Acast era fiul lui Pelias, ucis prin urzelile Medeii. El a voit să-şi răzbune tatăl.

Tii-l pătrineşti ? Jertfit-am pe Pelias lui Iason :
Mai pune fuga, jaful, pe înşelatul tată,
Pe ciopîrţitul frate şi tot cc-nvaţă el
Pe noile-i neveste ; nu-s crime de-ale meld, :
Le-am făptuit, desigur, dar nu-n folosul meu 1
CHEON Plecarea ta-i sortită. Vrei s-o amîi vorbind t
M E D E E A
Plecînd, îndeplineşte-mi o ultimă dorinţă : Copiii rnei nu-i face părtaşi la vina mamei.
CREON
Te du : ca şi un tată, îi strîng la piept cu drag,
MEDEEA
Pe bunele-auspicii' ale regalei nunţi Trezind speranţe multe, pe viitorul ţării Supusă veşnic spartei ce iscă-mpotriviri, Acordă

surghiunitei, te rog, un scurt răgaz, Copiilor sărutul din urmă să-l dea mama Sortită, poate, morţii.
CREON Ceri timp, să unelteşti ?
'MEDEEA Mai pot urzi în timpal puţin ce mi-a rămas ?
[1] Auspiciile (de la *auis* în latineşte „pasăre", şi *spicere* —. a ■ observa) era un termen generic folosit la romani pentru a denumi diferitele preziceri asupra viitorului, efectuate pe baza observării şi tălmăcirii .aborului păsărilor, cîntecului şi chiar felului lor de a mînca. Auspiciile se luau cu prilejul diferitelor evenimente însemnate, deci şi la nunţi. Fireşte, auspiciile n-au nici o legătură cu realităţile Greciei, preistorice, ci atestă numai tendinţa de a lega tragedia cu subiect mitologic de mediul roman.

c n E o N **Cel** rău nici nu cunoaşte răgaz prea scurt în rele.
MEDEEA **Răgazul** pentru lacrimi tu nu i-l dai sărmanei ?
C R E O N
Respinge ruga-ţi teama în mine cuibărită, Dat ai o zi în care să-ţi pregăteşti exilul !
MED E E A
E chiar prea mult ; răgazul, de vrei, îl poţi **senrîa** : Eu îasămi sînt grăbită.
C B K O N
Ai să plăteşti cu capul Dacă lumina zilei ce Phebus o aduce în istm te mai găseşte. Ceremonia nunţii Mâ cheamă, şi-nchinarea mi-o cere Hymeneu.
(Creon iese. Medeeu reintru în casă.)
SCENA III
CORUL'
*îndrăzneţ fu acel ce **Intîiul** brazdă Cu **o** luntre **firavă** talazul viclean Şi, plivind pǎrintescul pǎm'ini Îndărăt, Schimbătorului chit chiar pe sine s-a dat. A-nfruntat în **pustia** de ape furtuni, Curajos **a** plutit pe-o bucată de lemn — Un hotar **nensemnăl** ce desparte cu greu Cărăruile vieţii de dTUtnu-n infern.*
[1] Coruî elogiază curajul primilor corăbieri şi năzuinţa ci* a propăşi care însufleţeşte pe oameni.

*Constelaţii zburau neştiute pe cer Şi puzderii de .stele văzduhul smălţlnd Nimănui **nu** slujeau, iar **năierii** pe-aiunci Nu puteau de ploioase Hţ/ade ' fugi, De lumina ce-o-mprăştie-n jur Ainalteea* Sau de cani-nsoţit şi agale minat Înspre **Atctus*** de încărunţilul Boar*. Nici Boreas ' .şi nici jucăuşul Zefir [s] Încă nume n-aveau.*
*Cutezanţa **lui** Ti/phis o **pînză** urcă Pe noianu-nspumat.*
*Şi străvechilor v'tnturi leg! **noi** le-a prescris: **Desfăşoară** tot sulul de pinze acum, Sau acum le coboară, să poală primi Dintr-o paria pe **Notus** [7], şi vergile-apoi Cetluieşte-nldept la mijloc de catarg, Ori le prind':' temeinic de-a dreptul de vîrf, Cînd rivneşte, din cale afară de lacom, Marinând oricare suflare de **vini,** Purpurii slegideţe foşnind pe catarg.*
i * Hyadele erau în **mitologie** fiicele uriaşului Atlas, **transformate** într-o constelaţie care anunţa ploaia.
- Se referă la capra- numită Amatteea sau plenie, care a hrănit cu laptele ei pe Iupiter, pe cînd era copil, lîngă localitatea Olenos din Pelopones. Mama sa îl ascundea de urgia tatălui său, Saturn, care voia să-l înghită de viu, aşa cum făcuse cu ceilalţi copii ai lui. Ulterior, capra a devenit constelaţie.
[3] Arctus sau Ursa — constelaţie.
[4] Numele unei alte constelaţii. în lat. : *Booles.*
[5] Aici chiar vîntiil de nord, crivăţul, necunoscut grecilor în primele timpuri, cînd ei nu se îndepărtau de meleagurile natale.
[8] Aici, vîntul de apus. [7] Vîntul din sud. ;

f
Apucară strămoşii un veac nepătat[1] Şi de-aproape necinstea nicicînd n-au văzut. Liniştit ocoliră doar ţărmul natal, Cărunţiră cu toţi în ogorul străbun, Mulţumiţi cu puţin, cunoscută atît: Bogăţia pămîntului care-i născu. Despărţite de legi înţelepte, lumi vechi Laolaltă le strînse tcsalicul pin[2]. El supuse talazul cu vîsle-n asalt Şi aduse neliniştii noastre în dar Depărtatele mări.
îndrăzneala i-a fost Pedepsită amarnic prin şirul cumplit De primejdii învinse atunci cînd doi immţi[8], Şt în *stingă $i-n dreapta zăgazuri de-abis, Bubuiau ca un trăsnet, izbindu-se-n piept Dintr-o dată, iar apa cuprinsă-ntre ei lmptoşvu, înspumată, şi stele, şi nori. Chiar şi Tiphys viteazul acuma păli,*
[1] Aluzie la ceea ce anticii numeau vîrsta de aur a omenirii, *aurea aetas,* epocă îndepărtata, cînd oamenii ar fi trăit fericiţi, egali între ci, bucurîndu-se de roadele pe caic pămîntul le oferea fără -osteneală din partea lor. Se strecura aici amintirea vieţii colective, bazată pe egalitate, din comuna primitivă. Oamenii uitaseră de greutăţile uriaşe, de nivelul scăzut al producţiei şi al traiului din comuna primitivă şi îşi aminteau numai de raporturile de egalitate şi viată demnă, condiţionată de ele.
[3] Aici metonimie. ,,Tesalieul pin" înseamnă de fapt corabia Argo, construită în Tesalia, regiune din centrul Greciei.
[8] Aluzie la stîncile Symplegade, localizate de greci la intrarea Mării Negre. Aceste stînci, printre care se afla o strîm-toare, se depărtau şi se apropiau, bubuind, unele de altele, la interval de eîtcva clipe. Totuşi, corabia Argo a reuşit să se strecoare printre ele, cu ajutorul zeiţei Pallas Atena. în continuare, Seneca evocă alte peripeţii prin care au trebuit să treacă argonauţii.

Vlăguita lui nună căzu de pe cîrmâ, Şi cu lira-i o dată, Orfeu amuţi, Glăsuirea picrzîndu-şi chiar Argo atunci Cînd fecioara Felorului' sicilian, Cu o haită turbată de jur împrejur, Asmuţi la -un semn lătrături de infern, înlemniţi rămăseseră citi auzind O dihanie care urla înzecit ? Iar atunci cînd întinsul ausonicei[2] mări Cu mieroase etntări zgripţuroaice-l vrăjeau, Din pierica [s]-i liră zicînd iscusit C'mtăreţul Orfeu, al sirenelor[4] citii —■ învăţat să întîrzie navele-n larg —■ Nu a vrut al urma ? (îndelunga plutire
Ce comoară aduse P Doar lina de aur Şi Medeea —■ cu mult mai cumplită ca marea — Meritata răsplată a primei corăbii. Imblînzitul talaz se supune acum La poruncile toate : nevoie nu este

[1] Pelorus era un promontoriu din Sicilia. Aici Seneca se ire'feră la monstrul marin numit Scila, fiica zeului marin Phorcus. Legenda despre Scila şi Caribda, monştrii marini care devorau corăbiile,, prezentă şi în *Odiseea,* ca şi în *Eneida,* ilustrează greutăţile înfruntate de navigatori în strîm-torile Siciliei.
[2] Marea ausonică este marea Italiei, probabil Marea Tire-niană. Ajjgonia este vechiul nume al Italiei.
[s] Pierus *era* un munte din Tesalia, consacrat Muzelor, care ar fi sălăşluit pe coastele lui. De aceea ele erau numite şi Pieride. Prin urinare lira pierică este lira Muzelor, zeiţele artelor, care-l inspirau şi ocroteau pe Orfeu, făcîndu-l să întreacă fermecătorul cînt cu care sirenele opreau în larg pe corăbieri. *tm.* * Sirenele erau fiinţe mitice, femei de rară frumuseţe, în-zestrate -cu o voce minunată, dar avînd aripi de pasăre şi trup acoperit de solzi, localizate în sudul Italiei.

De *o Aiiţo-nj'Jtabată de mina lui Vallas, hăudîndu-şi* rî-v/a-sii *regeşti de pe punte ; Şi o luntre ~;a biiuic largul e-n atare.* Se *clintiră batnitc, Udare, şi-oraşe Pe pămhituri aliate acum se-iw! ţară ; Pe străvechi!:' locuri nimic >;;< rfiinuw ; XJniversu-i d-nchit, : indianul bea apă Vhi Araxii '-ngiieţcl, iar din !Aba si Rin* Se *adapă i>jri(inul. Veni-va o vreme In şiragul de veacuri, şi-atiineed Oceanul, Slobozindu-şi cătuşele, va «« icca-icâ Vn păniînt uriaş, şi o thiărfi Ivme* '! *Dezveli-ne-va Telia,* wi im *mai* fii. *Tinde Cel din urmă lărhn i*

[s] Araxul era un fluviu din Armenia.
* Unii au întrevăzut aici prevestirea descoperirii Americii, eare ar fi tocmai ..tînăra lume" evocată în acest pasaj. Oricum, e clar că Seneca nu se referă în tot acest fragment Ia navigatorii şi realităţile Greciei preistorice, ci la romanii epocii sale *şi* la progresul navigaţiei, ştiinţei şi cunoaşterii în general, progres remarcat şi adesea înţeles în mod just cu un proces neîntrerupt şi în alte pasaje din opera sa.
:i Pentru antici *ultima ThuJe* era pămîntul cel mai îndepărtat spre miazănoapte. Se pare că ei numeau astfel insula Islanda. Tetis, menţionata aici (lat. : Tetfti/s), fiica lui Uranus "■ şi a Terrei şi soţia lui Oceanus, era zeiţa fertilităţii marine. *A.* nu so confunda cu Tetis (lat. : *Tlietis),* tot o zeiţă a mărif, fiica lui Nereu şi mama lui Ahile, celebrul erou grec, care l-a ucis pe Hector sub zidurile Troiei.

ACTUL AL TREILEA

SCENA I

DOICA, M E D E E A

(Medeea iese grăbită din casă. Doica o urmează, încereînd s-o îmblinzească.)

D o I CA

Copilă, paşii unde din casă te-alungă ? Stai,, potoleşîe-ţi pasul, avântul tău struneşte-l !
(Aparte.)
Asemenea menadei' ce-o stăpîneşte zeul[2],
Spre Pindul[3] cu troiene, ori sus, în munţii Nysei[4],
încolo şi încoace ea fuge răvăşită,
Pe chip avînd pecetea cumplitei nebunii.
Obrajii-i ard ca para ; răsuflă greu şi iute ;
Răcneşte şi îi scaldă potop de lacrimi ochii ;
Surîde — o încearcă atîtea simţăminte !
Ea şovăie, te-nfruntă, e-aprinsă, geme, plînge.
Pe cine căşunează ? Cînd va curma sfruntarea ?
Talazul unde-şi frînge ? Mînia-i se revarsă :
Frămîntă-n gînd o crimă in'ci lesne, nici de rînd ;
Pe sine se va-ntrece ; vechi furii recunosc.

' Menadele sau bacantele erau preotesele zeului Bacehus. Adesea le cuprindea delirul inspirat de zeu.
~ Bacehus — zeul violenţelor provocate de consumul băutu- ilor alcoolice
n nordul Greciei. Unele vîrfuri sînt
iilor alcoolice.
[8] Munţii Pind se află foarte înalte.
″ Munte legendar, situat după unii mitografi în India, după alţii în Etiopia, consacrat lui Bacehus care, potrivit mitologiei, ar fi copilărit la poalele lui.

Nelegiuire mare şi ermecnă ne-adastă :
Văd faţa-i încruntată. Zei, faceţi să mă-nşel 1

M E D E E A

(oprindu-se gînditoare) De vrei să ştii, sărmano, măsura urii tale, Aseamăn-o iubirii. Să-ndur nerăzbunată Regeşti făclii de nuntă ? Să irosesc, eu ziua Nespus de mult cerută, nespus de greu primită ? Atîta cît pămîntul stă cumpăuă-n văzduhuri, Şi cît roti-va cerul ştiutul şir de zodii ;■ Nenumărat cît fi-va nisipul; după soare Cît va să zboare ziua, ca, după stele, noaptea ; Cît va rămîne Ursa deasupra mării-n care Curg fluvii -— tot atîta văpaia răzbunării Va creşte,-n loc să scadă. Ce fiară fioroasă, Ce Scilă şi Caribdă sorbind ausoniene, Siciliene valuri, ce Etnă ' apăsînd Titanu -'-n zvîrcolire aşa mînie naşte ? Nici fluviul năvalnic, nici marea despletită, Nici Pontu-ncins de Corus[3], nici focul înteţii De vifor nu e-n stare să ţină-n frîu avîntul Dezlănţuirii mele : răstorn în cale totul! S-a speriat de Creon, de regele tesalic ? Dar dragostea deplină de nimeni nu se teme. El s-a supus puterii şi mîna şi-a întins-o : Putea să vină, totuşi, soţiei să-i vorbească O dată doar. Trufaşul nici asta n-a-ndrăziiit! Ca ginere, desigur, putea s-amîne ceasul Exilului : primit-am o zi să mă despart De amîndoi copiii. Nu-mi plîng răgazul scurt:

[1] Vulcan din insula Sicilia.
[2] Mitologia considera că frămîntările Etnei sînt provocate de mişcările unui titan numit Enceladus, prăvălit de Iupitcr sub muntele Etna.
[3] Vînt de nord-est. ■ ■■■■■: '" .

E prea de-ajuns. Aduce această zi o faptă Ce nu va fi uitată nicieînd. înfrunt pe zei Şi zgîlţîi universul !

DOICA

Ţi-e mintea rătăcită, Stăpîoa mea, te-mbună !

i' , MKDEEA

Atît mă va-mbuna :

Să văd cum lumea-ntreagă se năruie-mpreună : Cu mine piară totul ! Căzînd, surpi şi pe alţii.

DOICA

De stăruieşti, ştii bine, asmuţi primejdii multe : Nepedepsit mi-nfruntă pe cei puternici nimeni.

(Intră lason.)

SCENA II

IASON, MEDEEA, DOICA

IASON

(aparte)

O, soartă nendurată, destin la fel de crud Şi cînd mă potopeşte, şi-atuncea cînd mă cruţă! Mi-a dat într-una zeul ■ un leac ce-ntrece răul Năpastei înfruntate : eînd îmi păstram credinţa

[1] Fără îndoială că Seneca nu mai credea în zeii tradiţionali. Nu rezultă prea clar din operele filozofice dacă Seneca credea într-o divinitate unică, creatoare a **lumii** — monoteism — sau dacă confunda divinitatea *(Deus)* cu natura însăşi, aşa cum susţineau înaintaşii săi, stoicii greci.

Medeii devotate, eu **capul** trebuia
Să-l dau ostatec morţii ; sărmanul, prin trădare
Puteam scăpa. Nu toama a biruit credinţa —■
lubirea-ngrijorată ; urmaşii **mei** piereau
O dată eu părinţii. De locuieşti în cer,
Dreptate, doar **pe** tine ea martdră te **chem** ;
Copiii **biruiră pe** lată. **Mama lor,**
Cu inima-i trufaşă, **zvîrlind** cit colo **jugul,**
In locul nunţii, sigur, şi-ar fi ales feciorii.
M-am holărît să-iKluplec prin rugăminţi mînia.[1]
Şi iat-o, cînd mă **vede,** cum **vine,** loc şi pară,
întruchiparea urii : chip năpădit de chin.

MEDEEA

Plec, Iason, plec pribeagă : nu e o noutate Schimbarea aşezării ; azi pricina e alta. Cîndva doar pentru tine fugeam. Te las, **mă** duc : Si!indu-mă acuma să-ţi părăsesc penalii,

Ce-mi dai în schimb ? Spre Phasis să merg, sau spre Colhida, în ţara părintească şi-n cîmpul pîngărit Cu sîngele de frate ? Spre ce pămînt mă-ndrumi ? Ce mări mi-aşterni în cale ? Strîmtorile din Tont, prin **care-aleasa** ceată regească am condus-o, Urmînd prin Symplegade pe-iişelătorul nvu ? Mă mai primeşti tu, Iolcos -, **tesaliană Tempe** [s] ? **Nu-i** drum deschis de mine să nu **mi-l** fi închis. Deci încotro ? Exilul prescris-ai exilatei. Dar locul ? Plec. Dă ordin un ginere **de** rege ! Eu mă supun. **Pedepse** cumplite grămădeşte : Le-am meritat. Mînia regească tortureze La **sînge pe rivală,** mă ferece în lanţuri,

[1] în timpul discuţiei ce urmează **între** Medeea şi Iason, doica se depărtează, dar scena următoare dovedeşte că sa era Ia curent cu evenimentele şi cinoştea, măcar în linii generale, ceea ce se discutase în cursul întrevederii dintre cei doi soţi. [2~4)] Văi din Tesalia ; de aici **a** plecat în surghiun Medeea.

Mă prăvăleaseă-n bezna de veci a închisorii: Şi încă n-am cît merit.

Tu, omule ingrat,

Recheamă-n minte focul vărsat pe nări de tauri, Si groaza-n încleştarea **cu** spiţa neînvinsă, **Şi** turma **lui Aeetes** în lanul de războinici, Cu suliţe vrăjmaşe, cînd **la porunca,** mea Aceşti soldaţi ai gliei s-au secerat **ei** înşişi' ! S-adaugi **rivna** linii **berbecului** lui Phrixus[2], Şî **somnu-ntins** pe ochii neînvăţaţ! **cu** ci Ai **tiarei stîncl** de veghe, şi fratele-mi ucis, Atîtea crime slrînse în singura mea crimă, Şi fctele-nşelate, zadarnic eiopîrţmd, La-ndemmil meu, **moşneagul,** sperînd să-l reînvie... Mi-am părăsit regatul să aflu-n lume **altul.** Pe pruncii tăi de mîine si pe **căminul** sigur, Pe fiarele învinse, pe mîinile-mi **ce** totul Făcură pentru tine, **pe** spaimele trecute, Pe ceruri şi pe valuri, părtaşi ai nuntii mele, **Te-ndură,** dă-mi răsplata acum, cînd eşti ferice. Din prăzile aduse de sciţi din depărtări, Ba chiar şi de la inzii cei pîrjoliţi de soare, Atît de numeroase c-au inundat palatul, **De-mpodobim** şi codrul cu aur, mi-am luat DoaT membrele de frate : tăiate pentru tine ! Eu ţi-am jertfit şi ţară, şi tată, frate, cinste : Aceasta-i zestrea nunţii ; redă-i-o alungatei !

IASON

Pe Creon îndîrjilul, cînd vru să te ucidă, L-am biruit **cu** lacrimi, iar el ţi-a dat exilul.

[1] Se referă la soldaţii răsăriţi din însămînţările cu dinţi de balaur făcute de Iason în Colhida, menţionate într-o **notă** anterioară.

[2] Phrixus era fiul lui Athamas, basileul cetăţii Orhomenos, Tatăl său **a** vrut să-l jertfească, dar zeul Hennes a trimis un berbec **cu** lînă de aur, care l-a luat în spinare pe Phrixus ţi **l-a** dus în Colhida, unde Aeetes a pus **stăpînire** pe berbec,

MEDEEA

Credeam că-i o pedeapsă : văd că-i hatîr surghiunul.

IASON

Ot eşti în stare, pleacă, şi fă-te nevăzută : Cumplită e mînia regească !

MEDEEA Sfatul tău Slujeşte pe Creusa : îndepărtezi rivala 1

IASON

îmi reproşezi iubirea ?

MEDEEA Şi perfidii, şi crime !

IASOM De ce nelegiuire mă poţi învinui ?
MEDEEA
5Tot ce-am făcut eu însămi.
I A s O N
Atîta mai lipsea : Să-mi dai să-ţi duc povara atîtor fărdelegi!
MEDEEA
Dar ele-s ale tale : acel ce-a tras folosul Le-a-nfăptuit; soţia, s-o creadă toţi mîrşavă, Tu trebuie s-o aperi, numind-o inocentă : Cel vinovat prin tine să-ţi pară fără vină.
IASON Nedemnă este viaţa de care ţi-e ruşine.
MEDEEA Să nu păstrezi nimica de care poţi roşi.

IASON
Mai pune stăvili urii stîrnit e-n pieptul tău, Te-nduplece copiii!
I li E D E E A
I-alung şi îi reneg . Creusa o să nască fraţi vitregi pentru ei ?
IASON Fraţi celor fără ţară, putere__ce]or sJa'oJ_
to E D E E A
In veci să nu răsară nenorocita zi Unind vestita spiţă cu spiţa ticăloasă Nepoţii lui Apolo cu cei ai luj gjsjf 1 j
IASON
De ce mă tragi, sărmano, cu tine în genune ? Te rog să pleci.
I'SDEEA Chiar Creon de mine s-a-ndurat.
IASON
Ce pot să fac ? Vorbeşte !
"EDKEA ■?i-o crimă, pentru mine !
IASON Doi. regi mă încolţiră.
[1] Sisif *a_* fost_ fiul lui]?0], *zm]* vmluri]0I, EI a întemeiat tirajul Connt şi s-a remarcat prir, v.;cIenia şi prin tîlhăriile T^sale. Drept^ pedeapsă, dupŞ moarte; a fost condamnat să rostogolească in infern un bol0van uriaş spre vîrful unui munf din care acesta cădea n%Cetat şi trebuk urcat din nou_ Spiţa nu este deci cea a lmui tîlhar N ţu }ui A j fiii Meden.

M *ii. U* E Ii A
Un rău mai mare ştiu :
Medeea ; dă-ne voie să ne-ncereăm puterea : Răsplata fi-va Iason.
IASON
Sînt copleşit de rele. Ci teme-te de soarta ce te-a lovit adesea.
MEDEEA
Ăm fost întotdeauna stăpîaa soartei mele.
IASON Acast mă duşmăneşte.
MEDEEA E mai aproape Creou.
De amîndoi te scapă. Eu nu te-mping de loc Să-nfranţi cu arma socrul şi nici să te mînjeşti Cu sîngele de rudă : fugi, nepătat, cu mine !
IASON
Şi am să ţin eu pieptul la doi duşmani deodată, De-şi pun alături oastea şi Creon şi Acast ?
M E DEEA
Adaugă Cbîfeida, adaugă-l pe-Aeetes, Sporeşte-i cu pelasgii şi sciţii : îi voi frînge !
î A s O N
De sceptre mult mi-e teamă !
M E D E E A
Nu le rîvni, .mai bine î
IASON Scurtează convorbirea, că dăm de bănuit.

M E D E E A
Fă, Iupiter, acuma tot cerul să detune, Cu braţu-ntins găteşte răzbunătoarea pară, Şi zguduie văzduhul, toţi norii să-i străpungă ! Nu cumpăni în mînă şovăitoare lance •— Sau eu, sau el ; oricare va fi alesul tău, Un vinovat pieri-va ; căci fulgeru-ţi nu poate Cu noi să se înşele.
I A S O N
Revino-ţi, dar, în fire
Şi potoleşte-ţi vorba. La socrul meu în casă De ştii o înlesnire a fugii tale, cere-o !
M E D E E A
E-n firea mea dispreţul averilor de rege, O ştii şi tu. Atîta îţi cer : să-mi dai copiii, Tovarăşi pribegiei, să vărs la sinul lor Potopul meu de lacrimi. Tu tot primi-vei alţii...
IASON
Âş vrea să-toi plec urechea la ruga ta, dar, vai, Mă-mpiedieă iubirea <le tată ; n-aş putea S-o-ndur de m-ar eonslringe chiar socrul meu, că-i lege ;■ Sînt rostul vieţii mele, reînviorindu-mi pieptul Secat de griji. Mai lesne eu ni-aş lipsi de braţe, De aer şi de soare !
M EDEEA *(aparte)*
lubeşte-atît copiii ? Prea bine, ştiu acuma şi uude-l pot răni!
(Tare, către Iason.)
Dă-i voie alungatei să le rostească sfatul Din urmă, şi în braţe să-i strîngă îne-o dată : E tot ce-şi mai doreşte. Iţi cer, în încheiere,
S9*

251
Să uiţi acele vorbe zvîrlite-n rătăcirea Durerii-nverşunate ; mai bună amintire în sinea ta păstrează-mi, iar izbucnirea urii Uitată fie !

IASON

Toate le-am izgonit din minte. Te rog mai stăpîneşte-ţi învăpăiatul suflet; Struneşte-l : resemnarea e leacul disperării ! •
(Pleacă.)

SCENA III MEDEEA, DOICA

ME DEEA ! .

S-a dus. E cu putinţă ? Tu pleci, uitînd de mine, De-atîtea ajutoare ? M-ai alungat din minte ? Dar voi rămîne pururi. Acuma chema-voi toată Puterea vrăjii. Fructul fărădelegii, iată-l : Nimic nu-i fărdelege. E greu să-i viclenesc. Ei se păzesc. Loveşte acolo unde nimeni Nu se fereşte ! Haide, începe, îndrăzneşte, Medeea, ce se poate, ba chiar ce nu se poate! Tu, credincioasă doică, tovarăşă de chinuri Şi încercări, ajută-mi să pun la cale totul. O mantă am în casă, un dar ceresc, mîndria Familiei şi-a ţării, semn de-nrudire dat De soare lui Aeetes ; mai am şi-o diademă Cu zalele de aur, şi zeci de nestemate

[1] Apare aici o idee specific stoică : omul trebuie să îndure neclintit şi resemnat soarta sa, să-şi domine şi să-şi tempereze bucuriile, ca şi durerile.

252
Cresc aurului preţul — cu ea să-ncingi cosiţe. Copiii le vor duce miresei, după ce Cu iruri le voi unge şi îmbiba cu vrăji. Chema-vom pe Hecate. Tu jertfa pregăteşte-o : Altar înalţă, flăcări trosnească-n toată casa !

(Medeea pleacă, însoţită de doică.) ' *

SCENA IV

CORUL

***Nici** puterea focului sau furtunii, Nici vîrtefut suliţei azvîrlite Nu-s asemeni urii soţiei cînd a Fost părăsită;*
Sint mai blînzi Austrul' noros ce-aduce Ploi de iarnă, Istrul[2] ce năvăleşte Şi dezbină poduri în revărsarea-i Fără zăgazuri;
Ronul ce dă buzna-n talazul mării, Haemus '•' ce preschimbă-n puhoi zăpada Cînd putere prinde în primăvară Soarele ttnăr.
*Oarbă e ardoarea ce-aţiţă ura, Fuge de porunci şi aruncă **ţrhtl.** Moartea-nfruntă, gata să-nfigă pieptul Singură-n spadă.*

* Vînt de miazăzi.

[3] Dunărea actuală, numită astfel mai ales pe porţiunea i inferioară, aproape de vărsare. [3] Munte din Traciaj corespunzător Balcanilor din Bulgaria.

253
Zei, *vă cerem îngăduinţa voastră, Cel ce nwrea-nvinse trăiască-n pace. Ţe urăşte regele jumătăţii*
Lumii[1] de-l birui.
îndrăzneţul iinăr- ce îndrumase Carul veşnic, făgaşul patern uithulu-l, Dispăru în jocul cu care însuşi Cerul arsese.
Nu înfrunţi pe calea bătuţii piedici : *Mergi pe unde sigur au- mers străbunii; Silnic nu **le** frînge, că prea sînt sfinte, Legile firii.* [s]
Toţi cei ce corăbiei nenfricate Vtslele-nsţăcară, lipsind de arbori

[1] **Neptuh,** zeul murii.

[2] Phaeton, fiul lui Helios, zeul soarelui, obţinu de la tatăl său dreptul de a conduce el carul de aur, cu ajutorul căruia acesta lumina în timpul zilei. El **n-a** ştiut însă cum să conducă faimosul car şi a pîrjolit păniîntul. Drept pedeapsă Iu-piter l-a trăsnit. După ce a descris furia Medeii, corul a curtat **destinul** argonauţilor, pedepsiţi de Neptun pentru **temeritatea** lor, aşa cum fusese pedepsit şi Phaeton de către lupiter.

[8] Comentatorii (vezi Leon Herrmann în ediţia „Les Belles Lettres") consideră că aici corul nu exprimă poziţia autorului, ci pe cea a oamenilor prudenţi, cViiar timoraţi. In alte versuri Seneca elogiasc cucerirea mărilor de către om şi prezisese noi descoperiri.

254
***Peliomd** • umbrit de pădurea sacră, Printre umblătoarele stînci trecură Şi în larg furtunile **hiruiră,** De barbarul ţărm priponind parîme, Reîntorşi cu aur străin drept pradă, **Plngărirea** mării plătiră \>rintr-o Moarte cumplită.*
*Crud s-a răzbunai **ajîţata** mare : **Tlphys** cel dintîi, îmblînzind adhicul, Pe slîngace mîini părăsit-a ctrma ; îngropat pe malul străin, departe De regatul tatălui, fără fală, între umbre necunoscute, merse. Amintindu-şi craiul pierdut, Atdida -Ţine-n loc corăbii, plînghid că-n porturi Zac nemişcate.*
Fiul Muzei cîntului, cel ce lira Mhigîind cu melodiosul plecirtr

[1] Munte în Tesalia,, situat în apropierea Oiimpuiuî ţi a.. muntelui Ossa.

[2] La Aulis, mic port în Beoţia, s-a adunat expediţia aheilor îndreptată împotriva Troiei. Lipsa vîntului **favorabil** 4 împiedicat corăbiile greceşti să pornească pe mare, pînă eind comandantul suprem, Agamemnon, basileu! Mieenei, nu şi-a jertfit propria sa fiică, fecioara Ifigenia, pierind el însuşi Ia întoarcerea din Troia.

[3] Beţişor făcut din fildeş sau din lemn, cu ajutorul căruia-muzicanţii atingeau corzile lirei. Seneea se referă adesea la mitul lui Orfeu, la care face şi acum aluzie. Dar aici descripţia morţii lui Orfeu este justificată, dat fiind că divinul «Sîi-tăreţ **a** participat la expediţia argonauţilor.

255
*Stăvilea torenţi, potolea şi vîntul, Ispitea şi păsări, lămul uitării Chitul lor o dală cu-ntregul codru, Sflrtecat a fost în chnpia tracă, Capiii său pluti **în mîhmtul** Ebru [i] : El **s-a-ntors** la **Stix**[2] şi ştiutul Tartar[8] Ultima oară.*
A *strivit Alcid[4] acvilonienii •', Lui Neptun tot el i-a ucis feciorul -, Învăţat să-şi schimbe într-una chipul: După ce-mblînzi şi pămînt, şi mare, După ce pătrunse-n regatul morţii[7],*

[1] Seneca nu se referă la fluviul .din Spania, cunoscut de noi sub numele de Ebru, ci la un rîu din Tracia, numit Hebrus în limba latină.

[s] Fluviu în infern.

[8] Alt nume al infernului. După moarte, Orfeu a intrat în infern ca orice muritor. Dar, potrivit mitologiei, el mai fi coborîse o dată în lumea subpămînteană, spre a readuce pe * pămînt şi la viaţă pe soţia sa, Euridice, răpită de-o moarte prematură. Datorită nechibzuinţei sale, el n-a prffut să-şi realizeze dorinţele. Pluton i-a îngăduit s-o scoată fty lumina zilei, cu condiţia ca Orfeu să se întoarcă pe pămînt fără a privi îndărât. Ros de dorinţa de a vedea dacă umbra soţiei sale l-a urmat, Orfeu a uitat de

făgăduiala făcută lui Pjjitoa şi a privit în spatele său, unde a văzut dispărînd pe vecie în tenebre umbra lui Euridiee, care-l însoţise cu îngăduinţa regelui infernului.
{[4] Alt nume al lui Hercule. [5] Adică fiii Acvilonului,* alt nume al lui Boreas, învinşi de Hercule. [6] Periclymene, care putea să-şi schimbe înfăţişarea. Hercu'.e l-a ucis.
t[7] Hercule coborîse şi el în infern, de unde eliberase pe Teseu, regele Atenei, şi pe Piritou, prietenul acestuia, amîndoi prizonieri ai lui Pluton, în împărăţia căruia intraseră şi îi jigniseră.

Mistuit de vin, s-a întins pe Oela[4], Crudei flăcări singur şi-aduse trupul. Ars de-acel venin din corcitul sînge, Dar al soţiei. S-a sfîrşit Anceu [2], dohorlt de colţii De mistreţ; te stinse rnînia mamei, Ucigaş al fraţilor ei, sărmane Meleăgru [3] / Toţi căzură pe merit. Dar ce vină răscumpăraţi cu moartea Tu, copil cătat în zadar de-Alcide, Vai, răpit de apele liniştite ? Mai străbateţi marea, eroi, cină nul Teamă inspiră!*
Idmon[s], cunoseîndu-şi prea bine soarta, Fu-nghiţit de şarpe-n pustiul libic[8].
[1] Aluzie la moartea lui Hercule, tralată de Seneca în tragedia *Hercule pe muntele Oeta.*
«4 [â] Anceu a fost un iscusit vînător arcadian, ucis în lupta •împotriva unui mistreţ uriaş, care pustia împrejurimile cetăţii Calydon.
» [3] Meleăgru, fiul regelui Calydonului, a ucis mistreţul care-l 'Hdoborise pe Anceu. După vînarea mistreţului, el s-a certat ' cu unchii săi, fraţii mamei sale, Alteea, şi i-a ucis în luptă. La rugămintea Alteei, Apolo l-a doborît la rîndul său pe Meleăgru cu o săgeată de aur. In legătură cu moartea lui Meleăgru, provocată în orice caz de mama sa, circulau în mitologie şi alte variante ale acestei legende.
[4] Se referă la Hylas, fiul lui Theiodamas, rege al driopilor. tHercule l-a luat ca tovarăş, dar ulterior el a fost răpit de naiade, nimfe ale izvoarelor.
^ [5] Profet, fiu al lui Apolo ; a însoţit şi el expediţia argo-ţSnauţilor.
[fl] Sahara. Prin Libia anticii înţelegeau toată Africa de nord. 257
*Drept profet cu **toţi,** mincinos cu sine, A pierit, departe de Teba, **Mopsus**'. Dacă a prezis viiioru-iUocmai, Şi Peleu - va fi **surghiunit** odată ; Pe **argivi '■'•** cu joc mincinos momindu-i, Prăvălii în cal va sf ir.fi **Nauplius**[J], Ispăşind greşeli părinteşti, feciorul Lui Oileu •' trăsnit şi-necat pieri-va ; Hoţului din Phera • plăiindu-i moartea, Îşi ca da suflarea **şoţia-i** hlhulă. Chiar acel ce primei corăbii pradă Aurita lină cîndva-i ceruse, în cazan de-aramă tăiat fărime, Clocotit-a Pelius vreme multă. Răzbunată-i marea, o, zei, cruţaţi pe Cel ce c-ascultă !*

ACTUL AL PATRULEA

[1] De fapt, două personaje au purtat acest nume : un argonaut şi un fiu al lui Apolo. Corul se referă la oraşul Teha din centrul Greciei.
[2] Peleu, nepotul lui Iupiter, soţul lui Teiis şi tatăl lui Abile ; 4^ a trebuit să-şi părăsească pămînturile, pe care te stâpîne.i in Ftia, după ce a ucis din greşeală pe Eurytion în timpul unei •vînători.
[:i] Locuitorii cetăţii Argos, aici denumire generică per.'ri grecii care au participat la expediţia îndreptată împotriva Troiei.
[4] Basileu in insula Eubeea, care a vrut să-şi ră/bune ţiul, ^\. pe Palamede, victima uneltirilor lui Ulise.
[5] Se referă la Aias, unul <lin eroii războiului troian. Nu tre- ; *• buie confundat cu Aias, fiul lui Telamon, care s-a sinucis înainte de căderea Troici.
[8] Basileul din Pliera, Admet, trebuia să moară. Pntei să scape cu viaţa numai dacă cineva se hotăra să-şi dea \iaţ.i în locul lui. **Soţia sa,** frumoasa Alcesta, a făcut acest sacri fu iu.

SCENA I

DOI CA

(ieşind înspăimîntaiă din casă)

Mi-e inima-ngrozită ; ne-aşteaptă grea năpastă !
Ce uriaşă creşte şi singură se-aprinde
Mînia ei, găsindu-şi puterea de-altădată !
Văzui cum, rătăcită, pe zei îi blestema,
Viind să-ngenunche cerul : un lucru mai cumplit
Medeca plănuieşte. De cum **se-ndepărtă**
Cu paşi pierduţi şi-atinse sinistrul sanctuar,
Comorile-şi revarsă, iveşte leacuri care
Ani lungi au speriat-o, înşiră **tot** prăpădul
De tainice moşmoane ascunse, **zăvorite,**
Şi atingînd cu stînga ' altarul sumbru, cheamă
Otrăvurile-acelca născutc-n libianul
Nisip aprins, închise în veşnica zăpadă
Din Tăurus -, de Ursa geroasă-nţepenite ;
îmbie-apoi toţi monştrii. Atrase de clescîntec,
Solzoase turme-n şiruri din **vizuini** se-adună.
Vezi fiorosul şarpe cum trupul şi-l tîrăşte
Şi limba cu trei vîrfuri ţîşncştc-n căutare
De pradă : nu mai mişcă de cum i-aude viersul,
Umflatul corp îndoaie, şi stivuite noduri

[1] Stînga era la romani partea răului, a forţelor întunecate, a zeităţilor răufăcătoare din infern.

2 Lanţ de munţi din Asia Mică. In continuare, doica menţionează constelaţia numită Ursa.

Le strînge în spirale. Ea-şi zise : „Rele mici Şi arme nonsemnate adîncul gliei naşte : Din cer să-mi iau otrava ! E timpul să-mpljilesc O faptă care-ntrece obişnuite vrăji. Coboară-se aicea nemărginitul şarpe Cu-ntiiidere de fluviu, şi ale cărui noduri Le simte Ursa-mare, ce-a îndrăgit pelasgii, Le simte Ursa-mică, iubind sidonienii * ; Sîăbească-l Ophiucus[2] din braţul strîns, ca e\ Să-şi verse tot veninul ! Să-mi vie la deseîntec Şi Python [3], dîrz potrivnic al gemenilor zei, Şi Hydra[4] cu puzderii de capete tăiate De Harcule şi care sub spada-i renăşteau. Ci vino din Colinda, balaur, paznic bun, Furat întîia oară de somn prin vraja mea !" 5 Chemînd întreaga stirpe de şerpi, şi-a adunat Grămadă buruiene cu must otrăvitor : Acele răsărite pe stînci abrupte-n Eryx °, Ivite în Caucazul cu veşnic strai de nea Şi presărat cu sînge ţîşnit din Prometeu [7] ;
cetate un grup
şi „purtă-
: ' Fenicienii se călăuzeau pe mare după Ursa na' •■" Pelasgii (grecii) după Ursa-mare. Sidonul era 0 ceratei eiană. Şarpele pomenit aici reprezintă, de, de stele. CJ~~'
2 Constelaţie situată la coada Şarpelui (numită torul de şerpi").
3 Apolo, încă foarte tîuăr, a atacat şi a uc;s " <*.)•] de aur pe şarpele Python, care prigonise, îndemnat de Innono pe mama sa Latona, pe cîud era însărcinata c 4nni" •' Diana, gemenii menţionaţi în continuare. Pe locul " ^p .*' ucis pe Python, Apolo a creat oracolul său de h r>* r?'6
i, -s Se referă la hidra din Lernâ, unul dintre monsirii'Visî de Hercule. '^
^ •
•"' E vorba do balaurul care păzea în Colhi-l.-. i; ^ El a fost adormit do vrăjilo Medei!, şi I'«oa V putut lu/eii
6 Munte din Sieilia, pe caro se alia un tcnnpb •)] v
7 Titanul Prometeu a dăruit oamenilor focul" vcnerRl-Să eomanice lui lupiter o taină de cea maj
Acele-n care-şi moaie săgeţile arabii Şi mezii [1] iscusiţii arcaşi, sau părţii sprinteni, Acelea carc-n codrii Hercinici - îşi dau sucul, Sub îngheţata boltă, snobilor [3] viteji ; Crescute-n primăvara cu aninate cuiburi, Spre iarnă, cînd pădurea şi-a spulberat podoaba, Iar firea se-nchirceşte sub geruri şi troiene. Şi fiece tulpină cu flori ucigătoare. Oricare rădăcină ce naşte must viclean Atunci cînd e strivită, cu mîna-le atinge. Trimise-aceste molimi hemonianul Athos [4] ; Măreţul Pind şi vîrful Pangeului [5] văzu Cum fragedele spice le-au sîngerat sub coasă ; Crecutu-mi-le-a Tigrul [6] cu albia adîncă, , Danubiul [7], ori tocmai pe plaiuri pîrjolite Fierbintele Hydaspes[8], cu nestemate-n undă, Sau Baetis [9] care ţării i-aduse denmnirea-i, . Ducîndu-şi molcomirea noianului hesperie [10]. Simţiră fieru-n ceasul premergător al zilei,

tanţă. Drept pedeapsă, el a fost ţintuit cu lanţuri şi piroane pe stîncile golaşe ale Cauoazului, iar un vultur uriaş mînea din ficatul lui. Ulterior, el a fost eliberat de Hercule.
1 Mezij erau locuitorii antici ai Iranului.
2 Pădurea Hercinia se afla în Germania antică.
3 Suebii erau o seminţie germanică.
4 Munte aşezat la limifa dintre Macedonia şi Tracia, unde se aflau munţii Haemus ; de aci „hemonianul Athos".
5 Munte situat între Macedonia şi Tracia,
6 Tigru, fluviu din Mesopotamia antică, numită acum **Irak.**
■■•;'
j. " Nume latin al Dunării. în general romanii numeau « Danubius porţiunea superioară a Dunării.
8 Fluviu din India.
9 Fluviu din Spania (actualmente Guadalquivir), care în antichitate a dat numele provinciei romane Baetica (azi Andaluzia).
10 Hesperia era de fapt Ţara Apusului. O dată cu exploatarea bazinului mediteranean, grecii au numit Hesperia iniţial Italia, apoi Spania. Aici Hesperia este Spania.

Li s-au tăiat vlăstarul în bezna nopţii Mde, Căzură secerate de unghia vrăjită. Ia ucigaşe ierburi, din şerpi venin.u-l stoarce ; Aruncă în amestec sinistre zburătoare : O inimă de buhă şi măruntaie smulse Din ciulul care ţipă. în vrăji neîntrecută, Ea le descîntă : vlaga nimicitoarei flăcări, încremenirea rece a glieţii vîră-n ele. Otrava din cuvinte, la fel de-ngrozitoare, Le-alătură. Dar iat-o : deseîntecu-i şi paşii **Se-aud.** Tot universul la vorbele-i tresare.

S C E N A II

i MEDEEA, DOICA

*(Medeea păşeşte în porticul din **ţaţa** casei, c<i închinătoare la altarul Hecatei, aflat acolo.)*

MED EE A

Oeată-a umbrelor tăcute, zei ai lumii subterane. Tu, Hău, orb, şi neagră casă **a lui** Pluton, vă implor. Stînd prizonicre-n Tartar şi în sumbra grotă-a Morţii, Chinul vostru părăsiţi-l, duhuri, pentru noua nuntă : Stai, ameţitoare roată, Ixion ' **s-atingă** ţărna ; Tântal[2] soarbă-n voie apa mul tri vuitului Pi rene :l ;
1 Ixion fusese rege al lapiţi'or, popor **mitic.** El o jignise pe lunona şi era torturat **în infern** pe o roată care se hi-
vîrtea necontenit.
. 2 Tantal a fost un rege legendar al Lidiei. Â primit pe **r^ei** în vizită şi le-a servit la masă mădularele lui Pelops, copilul său. Drept pedeapsă, lupiter l-a azvîrlit în Tartar şi l-a condamnat să fie chinuit de-o foame şi de-o sete perpetuă : şedea în mijlocul unui fluviu, ale cărui ape se depărtau de el îndată ce îşi apropia buzele ca să bea, şi sub un arbore plin de fructe, care fugeau de el în elipa cînd întindea mîna să le culeagă,
3 Izvor din apropierea Corintului.

Stînca **lunecînd** la vale dezrohească-l pe Sisif !

Chiar şi voi, trudind zadarnic, hîrbul fără fund să umpleţi,
Danaide \ haideţi : ziua asta inimile vă cere!
Socrul soţului să fie copleşit de grea pedeapsă.
La-mbiere de descîntec, te iveşte, astrul nopţii[2],
Chip cumplit luînd şi-n tripla frunte pune-ameninţare!
Mi-am scos din chingă **pârtii,** cum face neamul meu,
Şi am trecut desculţă prin tainiţă de codru ;
Am stors potopul ploii din seeetosii nori ;
Am străbătut străfunduri de mare, şi Oceanul,
Cu fluxurile-nvinse, talazul şi-a retras ;
Uitîndu-şi legea, cerul văzut-a lîngă soare
Puzderie de stele ; atins-aţi, Urse. marea
Oprită vouă ! Şirul **schimbai** la anotimpuri :
Descîntul meu pămîntul l-a înflorit în vară
Şi ani silit pe Ceres să dea recolte iarna :
Se-ntoarse spre izvoare nestăvilitul Phasis,
Iar Istrul, împărţindu-şi în guri mai multe apa
Năvalnică, pornit-a să curgă-n albii leneş :
Mugiră valuri, marea s-a zbuciumat **cînd** vîntu!
Nici nu sufla ; un codru străvechi " pierdut-a umbra
în ramuri cuibărită — l-a inundat lumina
La-ndemnul meu ; chiar Phoebus din goană s-a oprit ;
Urnite prin descîntec, v-aţi clătinat, Hyăde : O. Phoebe, fii de faţă la jertfa ce-ţi închin !

[1] Danaidele au fost cele cincizeci de fiice ale lui Danaos, rege al Libiei şi ulterior al Argusului. Ele au fost obligate să se mărite eu verii lor, cei cincizeci de fii ai lui Aegyp-tus. însă în noaptea nunţii ele şi-au înjunghiat soţii, cu excepţia uneia singure, Hypermnestra, care şi-a cruţat soţul, pe care-l iubea, tînărul Linceu. După moarte, în infern, ele au fost pedepsite să umple veşnic cu apa unui rîu sub-pămîntean un hîrdău uriaş, dar fără fund, din care **apa** se scurgea necontenit.

[2] Luna. **Diana,** este confundată eu Heeate cea cu trei . trupuri (vezi şi nota I, p. 222).

Cu mîna-nsîngerată ţi-am împletit cununa
Ce-au ocolit-o nouă cozi de şarpe ; Sînt membrele aflate din crîncenul Tifeu *,
Zguduitorul tronului olimpic ; E sîngole lui Nessus [2], vjodarul cel viclean,
In clipa morţii dăruit femeii; Cenuşa de pe Oeta din rugul mistuind
Otrava ce pe Hercule-l sorbi ; . .. Vezi torţa credincioasei surori şi-a mamei crude,
Alteea[3], ce s-a răzbunat pe fiu-i; Sînt penele lăsate neprimitoarei peşteri
De harpiile* ce fugeau de Zetes ; Aripi de stimfalide * străpunse de săgeţi,
Cu sîngele din Lerna îmbibate !

[1] Unul dintre giganţii care, alături de titani, au atacat tronul lui Iupiter. Acesta, ajutat de ceilalţi olimpieni, i-a biruit după o luptă crîneenă.

[2] Nessus a fost un centaur, monştri" mitic, jumătate om, jumătate cai. El a încercat s-o răpească pe Deianira, soţia lui Hercule. Hercule l-a ucis ; însă înainte de a-şi da sufletul, Nessus a convins-o pe Deianîra să-i ia sîngele şi să moaie în el o tunică a lui Hercule, pentru a-şi asigura fidelitatea soţului ei. Dar după ce a îmbrăcat tunica, ..otrava din sîngele lui Nessus a început să-i mistuie trupul, .provo-
-eîndu-i dureri cumplite. Hercule s-a retras apoi pe muntele Oeta, spre a-şi pune capăl zilelor. Tot acolo a fost ars pe rug.

[3] Mama lui Meleagru. (Vezi şi nota 3, p. 257).

[4] Harpiile erau fiinţe mitice înfricoşătoare, jumătate fecioare ,şi jumătate păsări. Ele îl chinuiau pe Fineu, fiul regelui Traciei, spureîndu-i şi răpindu-i mîncarea. Doi dintre argonauţi, Zetes şi Calais, fii înaripaţi ai lui Boreas, l-au izbăvit pe Fincu, căci au alungat pe harpii, amenintîndu-le eu moartea;

[3] Stimfalidele erau nişte păsări uriaşe, înzestrate cu pene' de bronz, gheare şi ciocuri de aramă, care devastau împre-

Aţi ăuit, altare, simt binevoitoarea Zeiţă cum îmi aguduie trepiedul!

(Insufleţindu-se)

Nentrecuta teleagă a Triviei' văd, Nu pe cea care-o mînă cu chipul întreg Luminat, ci teleaga pe care livid O conduce, de tesalienele vrăji Nevoită să-nsemne pe boltă un drum Mai aproape de noi. Prin văzduh să presari Licărirea făcliei mocnind fioros, Inspăimîntă popoarele nemăsurat! Ca să scapi, o, Dictynna[2], în sprijinul tău Să vuiască şi bronzul vestit din Corint[D]! Pentru tine-ţi-aduc pe altar sîngerat Sacrificiu solemn, şi o torţă am smuls Dintr-un rug mortuar, ca noptaticul foc Să-l aprind ; pentru tine, din cap clătinînd, Cu grumazul plecat, îţi rostesc rugăciuni ; ■ Pentru tine bentiţe în păr despletit Mi-am încins, parc-aş fi în funebru convoi; Pentru tine cutremur un ram ce-a plutit In vî-ltoarea din Ştix, şi cu piept dezgolit, Ca menada, cu sfiutul cuţit pe la braţ Mă crestez ; să se verse şi sîngele meu Pe altar ; te învaţă, o, mînă, s-apuci

jurimilc oraşului Stimfalos din Peîopones. Hercule le-a atacat şi le-a doborit cu săgeţi muiate în sîngele hidrei din Lerna, pe care o ucisese cu puţin mai înainte. t * Alt nume al zeiţei Heeate, considerată divinitate a răspîntiilor *(triuius* — ocrotitor al răspîntiilor; *triuium* — răspîiitie).

[2] Alt nume a! Dianei.

[3] Anacronism. Bronzul de Corint a devenit celebru în-epoca, clasică. El nu era, desigur,. astfel în perioada la oare fie referă aici Scnoca,

265
Cu mîaa-nsîngerată ţi-am împletit cununa
Ce-au ocolit-o nouă cozi de şarpe ; Sînt membrele aflate din crîneenul Tifeu ',
Zguduitorul tronului olimpic ; E sîngole lui Nessus [2], podarul cel viclean,
In clipa morţii dăruit femeii; Cenuşa de pe Oeta din rugul mistuind
Otrava ce pe Hercule-l sorbi; , ., . ,. .
Vezi torţa credincioasei surori şi-a mamei crude,
Alteea[3], ce s-a răzbunat pe fiu-i; .
Sînt penele lăsate neprimitoarei peşteri
De harpiile * ce fugeau de Zetes ; Aripi de stimfalide[5] străpunse de săgeţi,
Cu sîngele din Lerna îmbibate !

[1] Unul dintre giganţii care, alături de titani, au atacat tronul Iui Iupiter. Acesta, ajutat de ceilalţi olhnpieni, i-a biruit după o luptă crîncenă.

[2] Nessus a fost un centaur, monstru mitic, jumătate om, jumătate cai. El a încercat s-o răpească pe Deianira, soţia lui Hercule. Hercule l-a ucis ; însă înainte de a-şi da sufletul, Nessus a convins-o pe Deianira să-i ia sîngele şi să moaie în el o tunică a lui Hercule, pentru a-şi asigura fidelitatea soţului ei. Dar după ce a îmbrăcat tunica, .otrava din sîngele lui Nessus a început să-i mistuie trupul, .provo--eîndu-i dureri cumplite. Hercule s-a retras apoi pe muntele Oeta, spre a-şi pune capăt zilelor. Tot acolo a fost ars pe rug.

[3] Mama lui Meleagru. (Vezi şi nota 3, p. 257).

* Harpiile erau fiinţe mitice înfricoşătoare, jumătate fe- j cioare şi jumătate păsări. Ele îl chinuiau pe Fineu, fiul regelui Traciei, spureîndu-i şi răpindu-i mîncarea. Doi dintre argonauţi, Zetes şi Calais, fii înaripaţi ai Iui Boreas, l-au izbăvit pe Fineu, căci au alungat pe harpii, amenintîndu-Ie cu moartea.

[5] Stimfalidele erau nişte păsări uriaşe, înzestrate cu pene' do bronz, gheare şi ciocuri de aramă, care devastau îrtipre-

264
Aţi ăuit, altare, simt binevoitoarea !
Zeiţă cum îmi zguduie trepiedul!
(Insiifleţindu-se.)
Nentrecuta teleagă a Triviei • văd, Nu pe cea care-o mână cu chipul întreg Luminat, ci teleaga pe care livid O eonduce, de tesalienele vrăji Nevoită să-nsernne pe boltă un drum Mai aproape de noi. Prin văzduh să presari Licărirea făcliei mocnind fioros, Inspăimîntă popoarele nemăsurat! Ca să scapi, o, Dictynna[2], în sprijinul tău Să vuiască şi bronzul vestit din Corint[D]! Pentru tine-ţi-aduc pe altar sîngerat Sacrificiu solemn, şi o torţă am smuls Dintr-un rug mortuar, ca noptaticul foc Să-l aprind ; pentru tine, din cap clătinînd, Cu grumazul plecat, îţi rostesc rugăciuni ; Pentru tine bentiţe în păr despletit Mi-am încins, parc-aş fi în funebru convoi ; Pentru tine cutremur un ram ce-a plutit în viitoarea din Stix, şi cu piept dezgolit, Ca menada, cu sfîntul cuţit pe la braţ Mă crestez ; să se verse şi sîngele meu Pe altar ; te învaţăNo, mînă, s-apuci
jurimile oraşului Stiinfalos din Peiopones. Hercule le-a atacat şi le-a doborit cu săgeţi muiate în sîngele hidrei din Lerna, pe care o ucisese cu puţin mai înainte. J> * Alt nume al zeiţei Hecate, considerată divinitate a •VăspîntiiloT *(triuius* — ocrotitor al răspîntiilor; *triuium* —■ răspîntie).

[2] Alt nume al Dianei.

[3] Anacronism. Bronzul de Corint a devenit celebru în epoca, clasică. El nu ora, desigur, astfel în perioada la care se referă aici Seneca.

20

265
De minerul de spadă şi sîngele drag
Să tc-nduri a-l vărsa : l-am lovit şi-am jertfit
Din licoarea cea sacră. De-ţi pare c-ades
închinările mele te cheamă să vii,
Iertăciune îţi cer : doar o pricină am —
O, mlădiţă din Perses ', prea mult să invoc
Al tău arc — şi aceasta e lasou mereu.
Tu veşmîntu] Creusei îmhibă-l acum,
Ca, din clipa cînd ea l-u-mbrăcat, să strecori
Pînă-n măduva oaselor şerpii de foc.
Se ascunde în aurul rumen la chip
Dăruita văpaie a celui ce-a fost
Pedepsit cu mereu renăscutul ficat
Pentru furtul ceresc — Prometeu, ce mi-a spus
Cum s-acopăr mocnirea-i dibaci. Şi Vulcan[2]
Pălălaie în strai de pucioasă mi-a dat,
Iar sclipirea vioaielor flăcări am strins-o
De. pe trupul lui Phaeton, eu mine-nrudit.
Am şi focul vrăjit din Himeră •' ţîşm'nd,
Vîlvătaia răpită din gîtul roşit
Al buhaiului, şi le-am silit a păstra —
După ce şi din fierea Meduzei[4] am pus —-
Tăinuitul pîrjol.

[1] Adică Hecate. Perses a fost liu al Soarelui şi al nimfei Persa şi tatăl zeiţei Hecate.

[2] Numit de greci Hefaistos, era zeul-tânrar, ocrotitorul focului. A fost considerat în mitologie ea liu al lui

lupiter
şi al funonei.

[3] Himera era un monstru mitic înspăimintător, amestec de leu, capră sălbatică şi balaur. A fost ucis de săgeţile eroului " Bellerofon, care călărea pe armăsarul năzdrăvan Pegas. Buhaiul este unul din taurii înhămaţi de lasou cîud a arat eîmpul lui Marte.

[4] Alt monstru mitic. Avea braţe uriaşe din aramă, gheare din oţel, şerpi veninoşi în loc de păr, colţi ascuţiţi şi aripi puternice. A ucis-o eroul Perseu, fiul lui lupiter şi al frumoasei Danae.

La otrăvuri s-adaugi imbolduri, Hecate,
Şi seminţele flăcării-n daruri ascunse
îngrijeşte-le bine : să-nşele vederea,
Să se lase atinse, iar para să intre
Şi în vine, şi-n piept — mădulare topească,
Pîrjolească şi oase, mai tare să ardă
Ca făclia de nuntă chiar părul miresei I

(Medeea înaintează spre mijlocul .scenei.)

Ascultată mi-e ruga : cu trei lătrături îmi răspunde Hecate ; din torţa-i sinistră S-a ivit de trei ori flăcăruia cea sacră. Săvîrşită e vraja !

; | *(Către doică.)*

Tu cheamă copiii, Preţioasele daruri s-aducă mmtitei !

(Doica aduce copiii.) ;,

SCENA III ACEIAŞI, COPIII MEDEII

MEDEEA

Vă duceţi, voi, născuţii nefericitei mame, înduplecaţi cu daruri şi rugăminţi o mie Pe vitrega stăpînă. Nu zăboviţi o clipă, îmbrăţişarea voastră din urmă să mi-o daţi.

(Copiii pleacă, ducînd cu ei darurile, în timp ce Medeea se retrage In portic, In apropierea altarului.)

SCENA IV

• .: COR VL

Menada crîncenă, împinsă
De-o aprigă iubire, unde
Se-avîntu ? Ce nelegiuire
Găteşte oarba ei mînie P
Rotind privirea afîţată
De furie, trufaşa frunte
Şi-o clatină cu îngîmfare,
Amcninţmd întîi pe rege.
Că-i surghiunită, cine-ar crede ?
Obrajii ei aprinşi sînt roşii,
Paloarea-nvinge rumeneala,
Şi schimbătorul chip culoarea
Prea multă vreme nu-şi păstrează.[1]
işi poartă pretutindeni paşii,
Ca o tigroaică jefuită
De puii ei, gonind turbată
Prin codrul oglindit în Gange
Nu ştie urile s-aline,
Nici dragostele ei Medeea ;
Iubirea, ura au acuma
Acelaşi ţel: ce-o să urmeze ?
Colhidiana ucigaşe,
Lăsînd ogoarele pelasge,
De groaza-i cînd o să scutească
Regatu-acesta, regii noştri P
Acum avîntă-ţi carul, Phoebus, Nu-l zăbovi, scurtîndu-ţi liăţul! Sa-nghiţi lumina, noapte sfîntă Temuta zi s-o ducă-n bezne A nopţii călăuză, Vesper! >■

[1] Seneoa a arătat totdeauna interes pentru mimică, pentru schimbările fizionomiei, consecutive mutaţiilor sufleteşti. Există numeroase mărturii în acest sens în opera sa filozofică.' El a fost influenţat de fiziognomaniştii antici, care vedeau în, trăsăturile chipului uman semne ale unei anumite stări j Ciorale. ; i ,

ACTUL AL CINCILEA

SCENA I CRAINICUL, CORUL, DOICA

CRAINICUL

(înspăitntntat)

S-a isprăvit: pieriră ocîrmuirea, tronul! Părintele şi fiica şi-au contopit cenuşa[1]...
CORUL Şi ce capcană-i prinse ?
CRAINICVL Toţi regii cad într-însa : S.înt darurile I
CORUL
Unde se-ascunde viclenia ? CRAINICUL
Mă minunez şi-acuma când rie-a lovit năpasta : Nu pot s-o cred aievea !
CORUL Cum a pornit pîrjolul ?
[1] Intervenţia crainicului este încă şi mai redusă ca întindere decît cea a corului. In timpul unui incendiu atît de cumplit, o naraţie lungă a peripeţiilor ar fi fost inadecvată (vezi şi comentariul lui L. Herrmann la ediţia „Les Belles Lettres").

CRAINICUL
O lacomă văpaie cuprinse-ntreg palatul, Arzînd ca la poruncă : surpată-i toată casa ; Ne temem şi oraşul !
CORUL Striviţi cu apa focul.
CRAINICU1
Dar în prăpădul ăsta ne-a mai uimit ceva : Aţîţă apa focul; cu cît îl stingi, ţîşneşte Mai tare : cucereşte obstacolele singur.
(Crainicul iese.)
SCENA II MEDEEA, DOICA, COPIII
DOICA *(către Medeea)*
De pelopida[1] ţară tc-ndepărtează grabnic, Medeea, şi te-ndreaplă spre orice alt meleag !
MEDEEA
Eu să mă duc de-aicea ? Chiar de-aş fi fost plecată Mă rentorceam. Contemplu această nuntă nouă ! O, inimă, ce şovăi ? Imboldul bun aseuîtă-l ! Din răzbunarea-ntreagă te bucuri cfe-un crîmpei ? Iubeşti şi-acum, smintito, dacă ţi-a fost de-ajuns Să-l văduveşti pe Iason ! O nemaiîntîlnită Pedeapsă pregăteşte, fii la-nă)ţimea ta !
[1] De la Pelops. Acest fiu al lui Tantal s-a aşezat într-o peninsulă din sudul Greciei, care se va nunii Pelopones, după numele de Pelops. Corintul era situat la porţile Peloponesului, ţara pelopida. . i i _

încalcă orice lege, sfiala ţi-o alungă J . U.şoară-i răzbunarea ce nu-ţi pătează mîna. Mînia răscoleşte-ţi şi curmă lîncezeala, Cu-nverşunare iscă zvîcnirile străvechi Din sînul tău. Blîndeţe să pară toate cele De mine-nfăptuite. Fă astfel, să se ştie C-ai săvîrşit doar crime mărunte şi de rînd Cînd ai slujit pe altul. A fost doar începutul încrâncenării : braţul neânvăţat putea Să îndrăznească totul ? Fecioara furioasă ? Azi sînt Medeea ! Mintea mi-e meşteră în rele : Ferice sînt că ţeasta de frate am răpit-o, Că i-am ciuntit cadavrul şi-am asmuţit pe fiice Părintele să-şi piardă ! Mîhnire, chibzuieşte : La orice faptă braţul destoinic mi se-arată. Deci încotro, mînie ? Ce lance pregăteşti Vicleanului potrivnic ? Nu ştiu ce-a copt în el Sălbaticul meu suflet şi nu-ndrăzneşte sieşi Să-şi spună ! Fără minte a fost pripeala mea : O, de-ar avea rivala de la duşmanul meu
Copii ! Dar poţi pe-aceia ce ţi i-a dat să-i crezi
Că i-a născut Creiisa '.Aşa o răzbunare
Pe drept euvînt îmi place : eu simt cumplita faptă
Cerîndu-mi să fiu gata : Copii, ai mei cîndva,
Plătiţi nelegiuirea ce-a săvîrşit-o tatăl!
Mi-e inima-rigrozită şi mîna sloi de gheaţă,
Şi pieptul mi se zbate. Mă părăseşte ura,
Iar mama reîntoarsă soţia o alungă !
Cum, sîngele acelor ce-mi sînt copii, vlăstare,
Chiar eu să-l vărs ? Mai bine tu, furie smintită,
De nentîlnita crimă, de crudul sacrilegiu
Păzeşte-mă ; ce culpă ar ispăşi, sărmanii ?
Că Iason li-e părinte şi că Medeea, vai,
E mama lor ?... Să fie ucişi, nu sînt ai mei!
Do se siîrşesc, li-s mamă ! N-au nici păcat, nici vină
Sînt nepătaţi, pot spune. Şi frate-meu a fost 1

O, fiinţa mea, ce tremuri ? De ce obrazu-ii lacrimi i
Ba ura, ba iubirea încolo şi încoace
De ce te duc ? Curentul în doua părţi rna smulge ;•
Cum vânturile repezi se războiesc amarnic,
Şi-mping în zări opuse talazuri dezbinate,
Cînd fierbe crîncen marea, tot astfel pieptul meu
Cumplit se zbate. Ura mi-a surghiunit iubirea,
Şi ura-i exilată. Iubirea să învingă !
(Copiilor.)
Veniţi, odoare scumpe, supremă mîngîiere A căsniciei frînte, pecetluiţi-bri sînul | Cu braţe-ncolăcite ! I
(Copiii se apropie.)
Vă aibă teferi tatăl,
Doar să vă ştiu în viaţă... Exilul mă grăbeşte, Vor fi răpiţi îndată din braţul surghiunitei Cu gemete şi lacrimi. Părintele să-i piardă Cum i-a pierdut şi mama ! Sporeşte iar necazul Şi-mi clocoteşte ura. Pe braţ se-nstăpîneşte Erinia, cu sila. A ta sînt, indignare ! De ce n-am fost asemeni trufaşei Tantalide', Din pîntece belşugul de paisprezece prunci Să odrăslesc ! Prea stearpă, am fost în răzbunare, Dar fratelui şi tatii i-ajung cei doi născuţi.
(Ochii ei capătă o licărire halucinantă.) Această .cruntă ceată de Furii unde-aleargă ? Şi cine este ţinta săgeţii lor de foc ? Vai, oastea infernală ameninţă cu torţe Pe cine ? Şerpi gigantici foiesc încolăciţi, Pocnind ca nişte bice. Pe cine-nfrunţi cu

facle
Niobe, fiica lui Tarifai.

Megaera' ? Cine-i umbra păşind şovăitor,
Cu membre ciopîrţite ? Vrei, frate, ispăşire ? [2]
Ţi-o dau în întregime ! în ochi împlîntă-mi torţe,
Mă sfîşie, mă arde ! Primiţi-mi sînul, Furii ! [3]
Dar scapă-mă, o, frate, de zeele pedepsei,
Le spune să se ducă în bezne, liniştite :
Redă-mă mie însămi, serveşte-te de niîna
Ce s-a-ncleştat pe spadă — eu-această jertlă-nduplec
Toţi manii tăi !
(Medeea străpunge pe unul dintre copii. IM auzul zgomotelor de afară, ea tresare.)
Ce-aduce neaşteptatul zvon ? Sînt zăngăniri de arme ce vor să mă ucidă. Mă urc pe-acoperişul înalt al casei noastre, Să isprăvesc omorul.
(Doicii.)
Unnează-mă, surato ! *(Adrcshuhi-.se copilului in agonie.)*
Şi trupul lău (le-asemeni îl voi hui cu mine. Treci, gîndule, la lapte, riu-ţi irosi pe-ascuns Puterea ta : arată acestui neam ce poţi !
(însoţită de doică, Medeea dispare în casă,
înip'mghidu-l din urmă pe copilul rămas viu şi
iirhul cadacnd celui străpuns de ea.)
§ * Una dintre Furii.
^ [2] Cuprinsă de febra halucinaţiilor, Medeea întrevede A, tra fratelui său Absyrtus, ucis chiar de ea. Scena esU
* **o** violenţă întîlnită numai în teatrul shakespearean şi
rior în cel romantic. [3] Furiile răzbunau mai ales crimele între cei de ae
sînge, deci matricidul, fratricidul etc.

ÎS rude tîte-
• laşi

SCENA III

MEDEEA, DOICA, COPIII, pe acoperiş, IASON, SOLDAŢI
IASON *(către **soldaţii** care năvălesc o dată cu el în scenă)*
Supuşi, trăind amarul ce ne răpuse regii, Zoriţi înspre făptaşa nelegiuitei crime, S-o prindem. Colo, colo, cohorte înarmate, Trimiteţi suliţi, casa surpaţi din temelii !
MEDEEA
(de pe acoperişul casei)
Bedobîndesc azi sceptrul, iar fratele şi tata Se reîntorc cu lîna de aur în Colhida ; Recapăt ţara, cinstea, răpite chiar de tine ! Zei favorabili iarăşi, o, zi de sărbătoare, Zi nupţială ! Iată, s-a săvîrşit omorul, Dar nu şi răzbunarea : cit braţu-i viu, loveşte ! Ce zăboveşti, o, cumpăt ? Mai şovăieşti şi-acum ? Mi-a şi scăzut mînia... Mă mustră fapta mea. Ce am făcut, sărmana ? In van îmi pare rău, E fapta mea : o mare plăcere mă cuprinde Şi creşte dintr-o dată. Atîta îmi lipsea : Să fii de faţă ! Fleacuri am săvîrşit nainte. Pierdută-i crima-n care nu te-am avut ca martor !
I A S O N *(soldaţilor)*
Priviţi-o sus, pe casă, pleeîndu-se spre noi. Aduceţi grabnic flăcări, să ardă chiar de focul Ce l-a stîrnit.

MEQE.E A
Găteşte copiilor, o, Iason,, . Cinstirea de pe urmă, înalţă-le mormîntul; Soţia ta şi socrul au tot ce meritau : I-am ars.
(Arătînd spre cadaorul primului copil.) Copilul ăsta primi sortita moarte ; *(înşfăcînd al doilea copil, rămas în viaţă)* Sub ochii tăi al doilea va fi ucis la fel!
IASON
Pe zeii toţi, pe fuga ce ne-a unit cîndva, Pe nunta ce-a curmat-o nu necredinţa mea, Copilul cruţă-mi! Vina e-a mea, oricare-ar fi. Ucide-mă pe mine ! Jertfeşte capul meu !
M E D E E A
Vîr spada-n locul care te doare cel mai mult ! Trufaşule, mai intră în paturi de fecioare, Şi eînd sînt mame, pleacă !
IASON O moarte să-ţi ajungă !
M E D E E A
De-mi ajungea o moarte să-mi satur răzbunarea, Nu săvîrşeam niei una. Ba chiar şi două leşuri Sîiit prea puţine pentru mînia mea, oricum ! Dc-aş şti c-ascund în pîntec iubirilor zălogul, M-aş răscoli cu spada, să-l smulg cu fierul meu !
IASON
Desăvîrşeşte-ţi crima, mai mult eu nu te rog : Scuteşte-mi suferinţa de chinul aşteptării.

MEDE EA
Io tihnă gustă-ţi fapta, nu fi grăbită, ură ! E ziua mea : de timpul primit mă folosesc !
I A s O N
Ucide-mă, mîrşavo !
M E D E E A
îmi ceri îngăduinţă.
(Loveşte şi pe celălalt copil.) Prea bine ; totu-i gata. Mai multe a-ţi jertfi Nici nu aveam, durere ! Ridică-ţi ochii-n lacrimi, O, Iason fără suflet ! îţi recunoşti soţia ?

(Medeea se transfigurează. Din nori coboară un car tras de doi şerpi înaripaţi.) Eu pot pleca doar astfel. Văzduhu-i drumul meu ! Doi şerpi deprinşi cu jugul şi-au aplecat solzosul Grumaz. Primeşte-acuma, părinte, fiii tăi I
(Aruncă lui Iason cadavrele copiilor.) Iar eu brăzda-voi norii pe; caru-naripat !

IASON

Te du spre zări înalte, în cerul fără margini,. Să dovedeşti că zeii acolo 1141 există !'

[1] S-ar părea' că apare aici o notă de scepticism, în orice eaz dispreţul lui Seneca pentru politeismul tradiţional. Poate fi însă şi un mijloc de-a revela durerea şi mînia uriaşe din sufletul lui Iason. Negarea zeilor era în. tradiţia literară antică semnul paroxismului, manifestarea suferinţei şi frământării lăuntrice ajunse pe pragul demenţei. ,